

Å leve troen - En innføring i katolsk trospraksis

Monika Østensen

Innhold

Forord

Innledning

Kirkerommet og tegnene

Kirkeårets tider

Feiring av messen

Om helgener (12 livsbilder)

Maria

Skriftemål

Bønneliv (Litani, rosenkrans, korsvei, tilbedelse)

Forord

Trossannhetene er basis for trospraksis. Det finnes mange utmerkede bøker om den katolske kirkes teologi og tro ved siden av den Katolske Kirkes Katekisme. Mye mindre litteratur på norsk belyser hvordan de troendes trospraksis arter seg og hvordan man blir fortrolig med den. Trossannheter blir tatt imot av forstanden. De må innlemmes i sjelens indre, i viljen og i følelser slik at de kan leves og blir trospraksis.

I Norge ble katolisismen forbudt av kongen av Danmark og Norge i året 1537. Forbudet sto med makt frem til 1843 da den daværende svenske kongen tillot opprettelsen av en katolsk menighet i Kristiania. Men fortsatt er katolikkene i mindretall og samfunnet er ikke preget av katolske verdier og ytringsmåter. Barn og ungdom opplever at de ofte er de eneste i en skoleklasse som er katolsk. Lignende forhold gjelder for voksne katolikker i deres sosiale miljø og på arbeidsplassen. I det norske samfunnet finnes fortsatt mye uvitenhet og en god del forutinntatthet overfor den katolske tro og trospraksis. I noen lavkirkelige protestantiske menigheter betraktes katolikker med mistro om de virkelig kan regnes som kristne. Derfor er

det vesentlig at katolikker forstå og praktiserer liturgien, sakramentene og det katolske bønneliv i deres forskjellige former.

Ungdommer eller voksne uten tidligere undervisning i kristen tro eller mennesker som vokste opp i andre kristne menigheter, men har funnet veien til den katolske kirke vil trenge en innføring i katolsk trospraksis. De trenger å finne seg til rette i et for dem helt eller delvis ukjent miljø. Konvertitter som lever i ekteskap hvor partneren ikke konverterer vil ofte føle vanskeligheter å forklare for den andre hva deltakelsen i katolsk trospraksis innebærer.

Denne boken ble til ut fra flere års erfaringer vunnet i katekesen av barn og ungdom og i undervisningen av konvertitter. Diskusjoner med ikke-katolske ungdommer avslørte mange alvorlige misforståelser omkring den katolske tro og trospraksis. Spørsmål stilt i samtaler viste at ikke bare konvertitter, men også unge og voksne katolikker kunne ha manglende forståelse for den rikdommen som finnes i katolsk trospraksis. Denne boken ønsker å hjelpe til å fordype forståelsen for sentrale aspekter av katolsk trosliv. Målet er å hjelpe å inderlig gjøre erfaringer fra troslivet og delta i katolsk trospraksis slik at den kan gjennomsyre eget liv.

Innledning

Mennesker som vokser opp i en familie som praktiserer sin katolske tro, har fra barndommen av opplevd rikdommen av katolsk trospraksis. I løpet av oppveksten og gjennom egen modning må det som mottas bli forstått og integrert i det egne liv. Det som i begynnelsen var ritualer som barnet fulgte uten særlig ettertanke må bli levende og personlig. For mange kristne, være det seg katolikker eller fra andre kristne kirker skjer denne prosessen ikke. Derfor er det fare for at de etter hvert mister kontakten og at troslivet blir redusert til det høyst nødvendige, nemlig messen som feires av gammel vane eller som en «søndagsplikt». I verste tilfelle oppleves messen og sakramentene som tomme ritualer uten kraft til å styrke og forvandle det egne liv.

Teoretisk teologisk kunnskap forblir abstrakt hvis ikke trospraksis støtter troen og gjør den til en relasjon med den levende Gud. Gud har åpenbart seg som én i tre personer og kalt oss til et personlig forhold med Ham og dette forhold er tillit og kjærlighet. Vi må bli kjent med Gud for å elske Ham. Vi må erfare Hans nærvær for å vokse i tillit til Ham.

I boken Esekiel har profeten en visjon om tempelet i Jerusalem. Han ser at det renner vann ned fra tempelets høyre side (Esek 47,1). Vannstrømmen øker gradvis inntil det blir til en stor elv. Der den renner ut i havet, blir det salte vannet friskt (Esek 47, 2-8). På bredden av elven vokser trær på begge sider som bærer frukt i hver måned av året. Deres blader har helbredende krefter (Esek 47, 12).

Man kan føle seg fristet å tolke disse bilder av en livgivende elv og de frukttrærne som vokser ved bredden som Kirkens uuttømmelige rikdom som formidles i troslivet. Den har sitt utspring i Jesu død på korset når blod og vann renner fra hans høyre side og gir nådens liv til hele menneskeheten gjennom alle århundrer. Det som i profetens visjon begynte som dryppende vann er blitt til en kilde som gir fruktbarhet og helbredelse. Det er nettopp det som Kirkens indre liv er: Liv og frelse (helbredelse fra synd). «For hvor dette vannet kommer, blir alt friskt og levende, alt som er der elven renner» (Esek 47,9).

Rikdommen vi kan øse av i Kirken starter i det ytre: i Kirkerommets struktur, bilder og tegn. Den har sin fullendelse i kirkeårets liturgi og den styrker de troende i messen og sakramentene. Kirken bærer frukt i sine helgener, den helbreder de syke og falne i sakramentene og ender i bønn, lovprisning og tilbedelse av Gud.

Kirkerommet og tegnene

En katolsk kirke er for de troende et hellig sted, ikke et forsamlingsrom. Det hellige rommet er fylt med tegn (symboler) som er veivisere til noen, til Ham som bor der. I kirkens rom skapes det assosiasjoner. Tegnene skal stimulere til ettertanke og bønn. Samtidig er kirkerommet et møtested, hvor Gud møter mennesket som på sin side møter Gud samtidig som mennesker møter hverandre.

En kirke kan ha flere innganger, men hovedinngangen er den som gir den rette opplevelsen av kirkerommet som helhet: blikket skal ledes til alteret og hovedgangen i en kirke fører dit. Dog kan vi ikke bare gå inn uten å ha «tatt av oss skoene» (se 2 Mos 3, 1-5). Vi må la det som er utenfor være ute. Vi må legge fra oss dagens byrder og hente frem ærefrykten for Guds hellighet. Vi må bli stille for Gud slik at stillheten åpner oss og gjør oss lydhøre for den Hellige Ånd og bønnen. Derfor snakker de troende vanligvis ikke med hverandre når de har tatt plass i benkene, men de samler sin oppmerksomhet rundt det som skal skje i den liturgiske

feiringen.

Ved inngangen til en katolsk kirke finnes kar med viet vann for en symbolsk renselse. Vi dypper fingrene i det og slår korsets tegn som et minne om den renselsen fra synd vi fikk i dåpen mens vi sier: «I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn». Ordene er en kortfattet trosbekjennelse.

Alterrommet er som regel litt opphøyet med flere trinn som fører opp. Det minner oss om de hellige fjell i bibelen hvor Gud har åpenbart seg og at vårt liv er en oppstigning til Gud. Samtidig gir det mulighet for alle i kirken til å se hva som skjer i løpet av den liturgiske feiringen. Alterrommet er forbeholdt prestene og deres medhjelpere under feiringen av eukaristien. Også stolene som står der er for dem. I kirker som tilhører en biskop (kalt katedraler eller domkirker) er biskopens stol (på latin «cathedra») spesielt forseggjort og er et tegn på autoritet og fullmakt til å undervise og lede.

Alteret selv er et bilde for Kristus og lysene som står der er et tegn på at Kristus er verdens lys. Midt på alteret står det et kors med den korsfestede på: et krusifiks (crucifixus= den korsfestede) som minner oss om Kristi offer på korset som i messen blir nærværende for oss. I alterrommet finnes et skap som er vakkert dekorert, gjerne med forgylte dører, som kalles «tabernakel*». Navnet er latin og betyr «telt» og henviser til paktsteltet som israelittene hadde med seg på sin vandring gjennom ørkenen (2 Mos 40, 34). Teltet var for dem stedet for Guds nærvær, som ledsaget og ledet dem på den lange vandringen til landet som var lovet dem. Slik forstår også vi tabernakelet hvor nattverdsbrød (=hostie) som er konsekret under messen oppbevares og er Jesu nærvær hos oss. Han er med oss på vår vandring gjennom tiden. Derfor brenner det dag og natt et rødt lys, det såkalte «evighetslyset» i nærheten av tabernaklet som tegn for Guds nærvær. Knebøyningen eller å bøye hodet foran alteret som de troende gjør, uttrykker ærefrykten for Gud som er til stede iblant oss.

I alterrommet står en lesepult hvor lesningene fra det Gamle og Nye testament leses og hvor presten holder prekenen. Om vi lytter med et åpent hjerte, møter vi Gud i forkynnelsen av ordet og vokser i troen. «Troen kommer av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord» (Rom 10.17).

Ting som er spesielle i en katolsk kirke er at det alltid finnes et bilde eller en statue av Maria, ofte med Jesusbarnet på armen, enten i et eget sidekapell eller på et eget sidealter. I rommet viet til Jomfru Maria finnes mest også et sted til å tenne lys. De som tenner lys, etterlater i flammen et minne om sine bønner selv når de er gått igjen.

Det finnes vanligvis også bilder eller statuer av andre helgener i kirkerommet, likedan en fremstilling av helgenen som kirkebygget er viet til. Langs kirkeveggene finnes «Korsveien», en fremstilling i 14 bilder eller stasjoner av lidelseshistorien, hvor de troende mediterer over Jesu lidelse og død, spesielt i fastetiden før påske (se kapitlet om korsveien).

Vinduene i en kirke skal ikke bare slippe lyset inn i rommet. Ofte er de laget i farget glass i form av ornamentar eller er glassmalerier som forkynner det kristne budskap eller helgeners liv. Et bilde kan gjøre et mystisk budskap tilgjengelig på et blick og utløse følelser og tanker som en lest tekst vanskelig kan formidle. I middelalderens gotiske periode nådde kunsten av glassmalerier et høydepunkt som gjør mange av de gotiske katedralene i Europa også i dag til uforglemmelige opplevelser. Men også i det 20. århundre har store kunstnere laget glassvinduer som er mesterverk av sakral kunst, blant dem Marc Chagall og Henri Matisse.

I det hele tatt er det mange vakre og kostbare ting i kirken som speiler Guds skjønnhet og som taler til menneskets sanser. Kirkerommets utsmykning skal ikke tilfredsstille vår estetiske sans, men utløse undring og begeistring over Guds herlighet som munner ut i takksigelse og bønn. Kunst og kunsthåndverk skal både gi glede og inspirere de troende. Messeteksten og bibelens lesninger er vakre bøker med ornamentar og gullsnitt. Prestene har fargerike klær med gyldne broderier på seg. Alt tyder på at det som feires er utenom hverdagen, det er opphøyet og hellig.

Noen undrer seg kanskje over hvorfor det 21. århundres teknologi enda ikke har holdt inntog i de katolske kirker, hvorfor projeksjon av bilder på veggen er fraværende eller brukt kun for sang- og bønnetekster. Hvorfor høres det fortsatt orgelspill istedenfor et musikband? Fortsatt tennes og slukkes vokslys, fortsatt brukes salmeboken og til og med gregoriansk sang på latin. Prestene tar ikke frem en I Pad for å holde sin preken.

Den katolske kirken har bevart minner om sin egen historie gjennom 2000 år. Derfor kan vi fortsatt høre det greske ropet om miskunn «Kyrie eleison» (Herre miskunne deg) i messen. Det minner oss om kristendommens tidligste tider da alle brukte gresk slik som vi i dag

bruker engelsk som et verdens språk. Evangeliene er med unntak av Matteusevangeliet skrevet på gresk, og Paulus skrev sine brev på gresk. Med apostelen Peter fikk kirken sitt hovedsete i Roma og latin overtok i stedet for det greske språket i liturgien og siden i teologiens og vitenskapenes verden langt opp i nyere tid.

Kirken er Guds folk og har plass for alle som var før oss og har plass for dem som kommer etter oss. Mennesker gjennom alle tidsaldre har etterlatt sine spor i kirkens liturgi og trospraksis, i kirkekunsten, sakral musikk og arkitektur. Religiøse mennesker i alle religioner har følt at bare det vakreste og kostbareste uttrykker Guds herlighet og tjener til Guds ære.

Kilder:

Romano Guardini. Om hellige tegn. St. Olav forlag 1995

Kirkeårets tider

I den sekulære verden er årets rytme bestemt av årstidene. Måneder skiller seg fra hverandre ved spesielle fridager og festdager. I vestens velstående land finnes ferietider som følger årstidenes perioder: vinterferie, vårferie (påskeferie), sommerferie og høstferie. Hverdagene preges av den enkeltes ståsted i livet, de skiller seg ikke nevneverdig fra hverandre. Kristne fester, selv om de er tømte for deres åndelige innhold, er velkomne som ekstra feriedager. Kommersielle interesser har overtatt kirkens forberedelses- og høytider. Det gjelder spesielt for advent og Jul, men også for påske. Tider som opprinnelig var viet fordypelse i troen, bønn og omvendelse, er blitt nivellert og fratatt deres opprinnelige mening. Det har ikke skjedd uten de kristnes stilltiende samtykke som har latt det skje.

Det liturgiske året har en egen rytme som er assosiert med årstidenes skiftninger og forbundet både med solens gang og med månens faser. Mennesker har til alle tider observert solen og månen og merket seg deres innflytelse på jorden. De har erfart betydningen av det tiltagende lyset og det avtagende lyset som følger vinterens og sommerens solerv. Jul feires ved vinterens solerv. Påske feires søndagen etter den første fullmåne etter vårjevndøgn.

I løpet av kirkeåret finnes det to forberedelsestider foran de viktigste høytidene i kirkeåret: advent før Kristi fødsel (Jul) og fastetiden før påske. Om man skulle beskrive forberedelsestidene i en farge, så ville advent ha en lysegrønn farge med enkelte gulltråder

innimellom. Fastetiden ville vise seg i en fiolett farge som etter hvert tar den gylne fargen av morgenhimmelen før solen bryter frem.

Advent

De fire uker før Jul kalles advent (latin = ankomst), tiden hvor vi venter på Jesu fødsel.

Adventstiden minner oss om den lange tiden folket i Israel ventet på frelseren (Messias) som Gud hadde lovet. Den inviterer oss til en indre forberedelse på det store mysteriet at Guds sønn ble menneske, en av oss. Det er det største som har skjedd i menneskets historie.

Advent er en gledefull ventetid. Man vet at noe godt skal komme. Det er som et ønsket svangerskap, en lys og glad ventetid. I kirkens lesninger og bønner får vi høre om et barn, en sønn og en rettferdig hersker som skal komme. Han skal bringe rettferdighet, fred og frelse, og han skal være «Immanuel» Gud med oss. I juleevangeliet forkynnes en stor glede: «I dag er dere en frelser født, Kristus Herren» (Lk 2, 11).

I kirkens tekster finnes også et annet aspekt: han som tok menneskekåret på seg og ble født som et barn skal komme igjen i herlighet ved tidenes ende. Advent minner oss derved om at vi venter på fullendelsen av Guds rike. Å vente er en utfordring. Vi vet ikke hvor lenge det skal vare. Tvil kan melde seg om det i hele tatt skal komme noen, men vi har fått et løfte: «Ja, jeg kommer snart!» - men tiden er Guds tid, ikke vår tid. Allikevel er ventetiden preget av håp og lærer oss tålmodighet. Når vi ikke venter, blir vi heller ikke forberedt på det som skal komme. Jesus har formant oss til å våke og be: «Vær lik tjenere som venter sin herre hjem fra bryllupsfest og står klar til å lukke opp for ham så snart han kommer og banker på. Lykkelige er de tjenere som herren finner våkne når han kommer! Vær forberedt dere også. For Menneskesønnen kommer i den timen dere ikke venter det» (Lk 12, 36-37, 40).

Fastetiden

Fastetiden som begynner 40 dager før påske er en tid for omvendelse og skal vekke de troende fra den likegyldigheten som det er så lett å gli inn i. Hverdagens gleder og bekymringer kan la oss glemme at livet er mer enn å tenke på hva vi skal spise og drikke og hvordan vi skal kle oss (Mt 6). Faste og bønn er hjelpemidler til å få øyne opp igjen for det vesentlige, nemlig å rette blikket mot vårt egentlige mål, forening med Gud. Apostelen Paulus minner oss om nådens tid: «Han (Gud) sier: På den tid som behaget meg, bønnehørte jeg deg, og på frelsens dag kom jeg deg til hjelp. Se, nå er nådens tid, se, nå er frelsens dag! (2 Kor

6,2)».

Jesus tilbrakte 40 dager i ørkenen i faste og bønn. Israelittene vandret i 40 år gjennom ørkenen, og profeten Elia vandret 40 dager og netter mot sitt mål: å møte Gud ved det hellige fjellet Horeb. For alle disse beretninger er tiden på veien en forberedelse på en oppgave, på noe nytt som skal skje. Da Jesus forlot ørkenen forkynte han:» Tiden er inne, Guds rike er kommet nær, vend om og tro på evangeliet!» (Mark 1,15). Fastetiden er en tid til omvendelse. Det er tiden hvor vi med fornyet iver skal søke Gud. «Søk Herren mens han er å finne, kall på Ham den stund Han er nær! Den ugudelige må forlate sin vei, og den urettferdige sine tanker og omvende seg til Herren, så skal Han forbarme seg over ham, og til vår Gud, for Han er rik på tilgivelse (Jes 55,6-7)».

Hvordan skal man faste? Å faste for å komme nærmere Gud, er også en av de tingene som er gått av mote. Derimot er faste med målet å gå ned i vekt mye mer populært. I Kirkens tidligere tider praktiserte man noe vi ville anse som streng faste: Bare et måltid om dagen, ikke noe kjøtt i fastetiden, ingen luksusmåltider. Men er det en mening i det? Svaret er Nei og Ja. Vår faste gjør ikke Gud rikere eller gjør inntrykk på Ham. For oss selv derimot er kroppens savn av god og rikelig mat et minne om at livet er mer enn mat, at det finnes mennesker som sulter ufrivillig og at det å kontrollere kroppens spontane begjær, trener vår utholdenhet. Idrettsfolk gjennomgår beinhard trening ikke fordi det er et mål i seg selv, men for å kunne gi topp prestasjoner. På lignende måte er det med faste. Målet er ikke å bli mester i slanking, men å skaffe rom for Gud.

I dag kan faste med fordel øves på andre måter enn forsakelse av mat: avsette tid for skriftlesning og bønn, redusere bruken av digitale medier (skjermtid), begrense vår lyst til å kjøpe ting, avstå fra fornøyelser som hindrer vår søken etter Gud. Fysisk faste hjelper oss faktisk å få bedre kontroll over vår spontane havesyke: «Jeg ønsker noe her og nå og med en gang!»

Fastetidens høydepunkt er den stille uke etter palmesøndag hvor vi opplever skjærtorsdag, langfredag og påskenatten, de tre dagene (det hellige Triduum) hvor vår frelse ble fullbyrdet. Skriftlesningen i den stille uke lar oss delta i Kristi lidelse og hans død, slik at vi blir rede til hans oppstandelse. Kirkeklokkene og messebjellers klang forstummer etter Gloria er sunget på skjærtorsdag. De lyder først igjen i påskevigiliens nattlige gudstjeneste.

Fastetiden er et bilde på vandringen gjennom ørkenen, er veien til korset og graven til det nye livet som Jesus har vunnet for oss. Det er et liv i fylde og overflod som døden ikke lenger kan nå. Når påskelyset, et bilde på den oppstandne Kristus, blir båret inn i den mørke kirken i påskenen, bryter liturgien ut i en uforglemmelig lovsang: Eksultet! Halleluja-ropet som var forstummet i hele fastetiden lyder. Gloria synges og den fiolette fargen av prestens klær skiftes til et strålende hvitt. Alt er lys, alt er glede fordi Jesus sto opp fra døden. Påskevigiliens ubeskrivelige rike og vakre liturgi er høydepunktet som må oppleves i kirkens fellesskap. Hvordan kan man feire Triduum et annet sted enn i kirken? I de 50 dager etter påskenen takker vi Gud for vår frelse « i overstrømmende påskeglede» (prefasjon i påsketiden). Pinsen fullender påsketiden med den hellige Ånds overflod av gaver som gjør oss i stand til å vitne om oppstandelsen, å vitne om Kristus. «Når sannhetens Ånd kommer, skal han veilede dere til hele sannheten» (Joh 16,13).

Det alminnelige kirkeåret

Det alminnelige kirkeåret innbefatter ukene mellom juletiden (fra 24. desember til og med 9. januar) og begynnelsen av fastetiden samt ukene etter pinse frem til kirkeårets siste søndag i november. I det alminnelige kirkeåret følger evangelielestingene Jesus på hans vandring på jorden. Vi er med Ham blant disiplene hans, vi er blant de syke og blant de nysgjerrige som følger Ham. Jesus forkynner og sår Guds ord. Som hans tilhørerne denne gangen oppdager vi at noen av hans ord faller også hos oss i veikanten og blir borte for oss. Vi erfarer hvor lett Guds ord kveles av livets daglige mas og bekymringer. Hele tiden må vi be at noen av hans ord slår rot i oss, spirer og gir frukt.

I evangeliene hører vi om Guds rike i de lignelser som Jesus fortalte. De blir for oss nøkler til dette hemmelighetsfylte riket. Helt dagligdagse ting som frø som sås, brød som bakes og korn som vokser blir bilder som åpner dyp mening. Vi hører også om helbredelser og demonutdrivelser. Noen ganger virker det fremmed. Med tiden aner vi at også vi trenger helbredelse fra inngrodde dårlige vaner, hårdnakkede feil og avhengigheter. Vi fornemmer troens frigjørende og helbredende kraft hos dem som møter Jesus med tillit og hengivenhet. Vi vet at Han er med oss. Han er Herre over tiden, Alfa og Omega, begynnelsen og slutten.

I kirkeåret feirer vi Guds frelsesgjerning fra skapelsen til oppstandelsen. Vi holder oss våkne med blikket rettet mot fullendelsen ved Jesu gjenkomst, når «Gud skal være alt i alle» (1 Kor

15, 28). Uansett hvordan tiden er som vi lever i, skal vi ikke frykte, men finne trøst i Teresa fra Avila's ord:

Intet skal opprøre deg,
ingenting skal skremme deg.
Alt går forbi.
Gud forandrer seg ikke.
Tålmodighet oppnår alt.
Den som har Gud, mangler ingenting.
Bare Gud er nok.

Kilder

Den Katolske Kirkes Katekisme, Feiringen av det kristne mysterium, avsnitt 1163-1173

Feiring av messen

Innledning

Feiring av messen er hjertet av den katolske tro. For kristne fra andre kirker eller fri menigheter kan den virke uvant, annerledes ja, sågar fremmed. Den katolske messen har et preg av høytidelighet som ytrer seg i prestenes klær, i kirkens utsmykning og i de liturgiske handlinger og bønner. Messen er strukturert og bæres av hele menigheten, men åpner ikke for spontane ytringer og personlig utlevelse av nådegaver. Menigheten tilber og feirer Guds frelsesgjerning, men ingen må stå frem for å gi et vitnesbyrd om personlig frelse. Til tross for sin høytidelighet er messen på en måte nøktern. Den er ikke ut etter å vekke følelser, men tilbedelse og takksigelse.

I messen møter de troende hverandre i Kirkens felleskap som er Kristi legeme. Messen er «liturgi» (= ofentlig (hellig) arbeid) som har sin egen rytme som løfter oss over hverdagens mas og rastløshet. Alt som skjer i messen, har sin orden og sin lovmessighet. Messen er ikke et tomt ritual, men en levende relasjon med Kristus. Den feires for å styrke vårt forhold til Gud, til å bli hel igjen i kontakt med vår indre midte. I møte med Gud blir vi mer oss selv hvis vi lar dette møte skje. Alt hva vi opplever i livet er begrenset, mens messen viser oss et mye større perspektiv som rommer fortid, nåtid og fremtid. Messen er et pusterom for sjelen.

Messen gjenspeiler den katolske kirkens universalitet. Uansett hvor i verden messen feires, så følger den den samme struktur. Slik vet man hvor i messen man befinner seg selv om man ikke forstår landets nasjonale språk. Latin brukes fortsatt når messens faste deler synges på den gregorianske måten i høytidelige gudstjenester. Latin har gjennom århundre vært Kirkens internasjonale språk som alle uansett nasjonalitet kunne forstå. Når man allerede som barn lærer hva de latinske bønneordene betyr i eget språk er det lett å følge med. Latin gjør oss oppmerksom på at vi vender oss til Gud, ikke til hvem som helst. Det er en høytidelighet over språket som er forskjellig fra hverdagens sjargong. Vi fornemmer at vi møter den Hellige.

Søndagen er de kristnes hviledag, derfor faller den under det 2. budets forpliktelse:» Husk å holde hviledagen hellig!» Katolikker er derfor forpliktet å delta i messen på søndag hvis ikke vektige grunner hindrer den enkelte til å delta. Kirken prøver å gjøre det mulig for alle i menigheten til å komme til messe. Derfor regnes messer holdt etter klokken 12:00 på

lørdager som søndagsmesse. På søndager har mange menigheter iallfall to messefeiringer slik at deltakelse i messen blir mulig for de fleste.

De liturgiske bønnene

De liturgiske bønnene samler bønnene av hele trosfellesskapet i en felles bekjennelse, en felles lovprisning og en felles takksigelse. Med unntak av tre bønner rettet til Kristus er alle bønner i messen rettet til Gud Far. Slik som alle organer, alle celler og alle deler av en fysisk kropp bidrar til kroppens liv og velvære, slik bidrar hver troende ved sin deltakelse i messen til kirken. De tre kirkebønnene i messen innleder presten ved å si: «La oss be». Det er ikke presten som skal be alene, de troende oppfordres å be sammen med ham. Hver og en av de tilstedeværende er en uunnværlig liten del i kirken som er Kristi legeme.

Liturgiske farger

Prestene i den katolske kirke bruker fargerike klær i istedenfor et vanlig antrekk. Prestens vakre klær minner oss om at vi feirer en fest: På søndager feirer vi Kristi oppstandelse, på hverdager minner vi helgener som døde denne dagen og derved har sin fødselsdag i himmelen. Fargene på prestens klær viser i hvilken periode av kirkeåret vi befinner oss: Fargen lilla kjennetegner forberedelsestidene advent og fastetiden før Jesu fødselsfest (Jul) og Påske. Fargen for høytidstider som Jul og Påske er hvit, fargen for pinse er rødt, Helligåndens farge, og fargen for det alminnelige kirkeåret er grønn.

Hvordan kroppen er med i messefeiringen

Kroppsholdningen skifter under messen: de troende både står, sitter og kneler til bestemte tider. Mennesker er ikke ånder, men har kropp og sjel. Også kroppen skal delta i gudstjenesten. Kroppens holdninger og tegn hjelper å forstå messen og gripe dens indre mening.

Mange folder hendene under bønn, enten ved å flette fingrene i hverandre eller ved å samle håndflatene oppreist. Når hendene er låst, er det lettere å falle til ro og samle seg. Presten ber med utstrakte hender slik som det var vanlig hos jødene og hos de første kristne. Holdningen betyr både å løfte seg mot Gud som å motta Guds gaver med åpne hender. Når syndsbekjennelsen bes, slår de troende seg ved brystet, slik som jødene gjorde som et tegn på anger. Vi står når vi ber for å vise full oppmerksomhet og vi takker Gud «at du holdt oss verdige til å stå for ditt åsyn og tjene deg» (eukaristisk bønn II). Vi sitter når vi lytter til

Guds ord under lesningene og når brød og vin forberedes. Vi kneler i ydmykhet når nattverdsordene sies og Jesus er midt iblant oss i brødets og vinens skikkelse.

De troende er ikke passive tilskuere som ser på hva presten gjør ved alteret. Menighetens sanger og svar skal ikke være bakgrunnsstøy for fantasiens tankelek. Alles stemme skal høres når vi synger, når vi bekrefter og lovpriser. De troende er ikke stumme, «umælende» dyr, men svarer på den treenige Guds kjærlighet og innbydelse som barn i den store familien som Guds kirke er.

Det finnes tider av **stillhet** i messen, noen er korte pauser når presten oppfordrer de troende «La oss be» slik at alle kan samle seg om bønnen og ta med noen personlige anliggender i kirkebønnen. Det holdes en lengre stillhet etter prekenen for å gi tid å tenke over det vi har hørt og la det virke i vårt eget liv. Likedan er det en lengre stillhet etter de troende har mottatt kommunion. Vi skal hvile i Kristi nærvær som har gitt seg selv til oss. Stillheten åpner for tilbedelse og takk til Gud, vår far.

Tegn i messen

Korstegnet: Det finnes en rekke tegn som brukes under messen. De troende kors seg med vievann når de går inn i kirken og når de forlater den. Vannet minner oss om dåpen, om renselse fra synd og at vi tilhører den oppstandne Kristus. Når vi kors seg med ordene «I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn» da blir vi liksom omfavnet av den Hellige Treenighet, som har skapt oss, frelst oss og helliggjør oss i Ånden til å bli Guds barn.

Knebøyning: Ikke-katolikker legger merke til at katolikker bøyer kne eller bøyer hodet foran alteret. Grunnen er at katolikkene tror på Kristi realpresens i tabernakelet (latin=telt) hvor de konsekreerte nattverdsbrød oppbevares. I Guds nærvær bøyer menneske seg eller kneler, de gjør seg fysisk mindre for å ære Guds storhet og herlighet.

Røkelse

Ved søndager og høytidsdager brukes ofte røkelse, harpiks fra *Boswellia* treet som gir en fin duft når det brenner. Røkelse ble i oldtiden kun brukt for å ære guder og konger. I Johannes åpenbaring 8,3-4 stiger røkelsen opp til Gud sammen med de helliges bøtter. I messen går presten med røkelseskaret rundt alteret og til korset for å ære Kristus. Når etter forberedelsen av gavene også presten og menigheten mottar røkelse er det et tegn på renselse.

Messen

Messen er et møte med Jesus Kristus som har invitert oss: «Se, jeg står foran døren og banker på. Om noen hører min røst og åpner døren, vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg.» (Åp 3, 20) I messens første del, Ordets liturgi hører vi Kristi stemme og blir fortrolig med Ham. I messens andre del, eukaristien (gresk: takksigelse) vitner vi hans død på korset og deltar i *Nattverden* som var Jesu siste måltid med disiplene.

Innledende riter

Menigheten samles. Når vi går inn i kirken kommer vi ikke til et tomt hus. Tvert imot, vi trer inn i Guds nærvær og vi er ventet der. Når prosesjonskorset bæres frem til alteret skal vår sjel også være på veien dit, vi er vandrere på veien. Presten bøyer seg ned for å kysse alteret. Slik hilser han verten for feiringen fordi alteret er et bilde på Kristus selv som har innbudt oss alle. Etter korstegnet lyder velkomsthilsenen: «Vår Herres Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle» og svaret er: «Og med din ånd».

Når messen utfolder seg i hellige ord og hellig handling er menigheten ikke tilskuere til det som presten sier eller fortar seg ved alteret. Messen beveger seg i en vekselsang, i tale og svar. Presten ber og handler på alles vegne, sammen minnes vi Kristi offer ved korset og holder måltid med ham her og nå. De troendes svar til prestens bønner skal høres, i det minste i det alle steds nærværende ordet «Amen» som er en bekreftelse som betyr «Ja, slik er det» eller «Ja, vi tror». Sankt Paulus sa: «Jesus Kristus var ikke ja og nei; i Ham er det bare Ja, derfor skal også vi si vårt «amen» Gud til ære» (2 Kor 1, 19-20).

Synsbekjennelse

Kristus, Guds sønn, kommer til å møte de troende i messen. Vi vet at vi kommer som syndere fanget i vår svakhet og egenkjærlighet. I synsbekjennelsen slår vi følge med de mange syke og demonbesatte som evangeliet beretter om. De bønnfalt Jesus om helbredelse og frelse. Ropet: «Herre, miskunne deg» (Kyrie eleison) Kristus miskunne deg (Christe eleison), Herre, miskunne deg (Kyrie eleison)» lyder fortsatt på gresk, kirkens liturgiske språk i oldtiden. Bønnen om Guds miskunn skjer i forvisning om at hans ansikt er vendt mot oss i nåde og tilgivelse.

Gloria (den store lovsangen)

Etter syndsbekjennelsen kan vi med glede stemme i englenes lovsang på Bethlehems marker: «Ære være Gud i det høyeste og fred på jorden for mennesker av god vilje.» *Gloria* (= ære, pris) er en hymne, en lovprisning uten sidestykke i liturgien. Den bruker alle ordene som er til rådighet for å forkynne Guds ære: «vi priser, vi velsigner, vi tilber, vi forherliger» og munner ut i å takke Gud for hans store herlighet. Hvilken jubel er gjemt i disse ord! Lovprisningen fortsetter, vender seg til den enbårne sønn som også er lammet som tar bort verdens synder, våre synder. Han alene er også Herre, hellig, opphøyet ved Faderens høyre hånd og hører vår bønn om miskunn. Lovprisningen slutter med bekjennelsen av den hellige treenighet «Du alene er den høyeste med den Hellige Ånd i Gud Faderens herlighet. Amen»

Ordets liturgi

Lesninger

«Mennesket lever ikke av brød alene, men av hvert ord som kommer fra Guds munn» (Mt 4,4). Med andre ord: når vi lytter til bibellesningene gir Gud oss åndelig føde som skal lede oss til frelse. Vi lytter mens vi sitter, vi sitter slik som elever i oldtiden satt ved sin lærers føtter.

I lesningene fra det gamle og nye testamente møter de troende Guds ord. På søndager er den første lesningen og den etterfølgende salmen vanligvis fra det gamle testamente mens den andre lesningen er fra en av apostlenes brever eller Apostlenes gjerninger. Så følger Hallelujaropet samt et vers fra evangeliet. Så reiser menigheten seg for å høre evangeliet. Prestens preken som følger, tar utgangspunkt i lesningene. Alle lesninger er avstemt på hverandre og har en indre sammenheng som bare oppdages når man lytter til ordene og la dem trenge inn. Uten å bli engasjert i lesningene og mene, at en har hørt alt dette før, forblir Guds ord taus. Bibelens ord kan lett falle i veikanten av vår bevissthet og forglemmelsens fugler kommer og spiser det opp (se lignelsen om såmannen Matt 13,3-9). De troende må lære å åpne seg på nytt, å lytte og undre seg igjen over Guds Ord. Dette kan bare skje når Guds ord oppfattes som noe sagt til hver og en personlig, ikke til noen andre, fremmede mennesker for 2000 år siden. Jesus sier: «Den som har ører, han hør!» (Mt 13, 9). Dagens lesninger og evangeliet er ment for hvert menneske til stede i messen. Bare når ordene forstås av hjertet, blir livet forvandlet.

Credo (trosbekjennelsen)

Etter prekenen og stillheten som følger, reiser menigheten seg for å be trosbekjennelsen. «Hør Israel!» slik begynner jødernes trosbekjennelse. Med «Hør og forstå!» burde også de troendes oppmerksomhet løfte seg for å si helhjertet: Jeg tror på én Gud. Når det avsluttende «Amen» i Credo sies er det bekreftelsen av hva vi tror og bekjenner. Siden året 325 e.Kr. har kirken bekjent troen i den nikeanske trosbekjennelsen med de samme ord som vi bruker fortsatt i dag. Credo er en høytidelig og sammenfattende bekjennelse av troens fundamentale sannheter som forener oss med alle kristne nå og gjennom to årtusener.

Den eukaristiske feiringen

Messen er et offer og et måltid. Jesus selv betegner seg som offer når han ber i sin bønn for apostlene: «Og for deres skyld vier jeg meg selv til offer – for at også de gjennom sannheten skal være viet til deg» (Joh 17,19). Kristus har gitt seg selv til offer for hele menneskehetens synder på Golgata en gang for alle for 2000 år siden. Han er det ene fullkomne offer som har frelst oss. Dette offeret gjentas ikke, men i messen minner vi Kristi offer som nærværende hevet over tid og rom. Vi deltar i det som om vi selv var til stede i nattverdsalen og på Golgata.

Forberedelse av gavene

Når de troende har bedt forbønnene for hele kirken og menigheten går presten til alteret og setter en kalk og en flat skål (=patena) med et rundt hvitt brød (kalles hostie) på alterbordet. Litt vin og en dråpe vann tømmes i kalken. Presten løfter opp brødet og kalken med vin og takker for disse gavene med en vidunderlig bønn «Velsignet er du, Herre» som minner oss om at alt vi spiser og drikker er en gave fra Guds rikdom og ble til ved «menneskers arbeid». Vi har mottatt dem, vi gir dem tilbake til Gud slik at de kan bli «livets brød og frelsens kalk». Vi ofrer dem og med dem oss selv slik at gaven «blir til hele verdens frelse». Så går presten og vasker hendene sine, vender seg til menigheten og sier: «La oss be til Gud den allmektige at han vil motta sin kirkes offer av våre hender» og de troende svarer: «til lov og ære for hans navn og til hele verdens frelse».

Prefasjon (den store takkebønnen)

Når vi nærmer oss messens høydepunkt, oppfordrer presten oss høytidelig å stemme i den store takkebønnen: «Løft deres hjerter!» «La oss takke Herren, vår Gud!» Så kommer den høytidelige innledningen: «I sannhet, det er verdig og rett, vår skyldighet og vår frelse, at vi

alltid og alle vegner takker deg, allmektige Fader, evige Gud «.

Vi skal være helt til stede, oppreist, vel vitende om at vi nå er sammen med alle helgener og engler i den himmelske liturgien. Vi, på jorden, er innbudt til å synge med hele kirken, med dem som forut for oss er gått til Gud og med den «himmelske hærskaeren» lovprisningen for Guds store verk. Vi opplever hva Sankt Paulus sa: «Ja, stod det glans om forkynnelsen av vår dom, hvor meget mer strålende er så ikke den tjenesten som formidler vår frelse» (2 Kor 3,9). Hver prefasjon forkynner for oss ulike aspekter av Guds frelsesverk og slutter med å oppfordre oss å prise Gud med det høytidelige ropet av serafene (engler med 3 vingepar) i Jesajas visjon (Jes 6, 1-3): «Hellig, hellig, hellig er hærskaerenes Gud». Som i «Gloria» takker vi Gud for hans herlighet og vi velsigner ham som kommer i Herrens navn, Kristus, som nå umiddelbart etter denne lovprisningen blir nærværende i brød og vin.

Troens mysterium

Presten nedkaller den hellige Ånd ved å løfte de utstrakte hender og føre dem ned over brødet og kalken med vin. Jesus, i prestens skikkelse sier nattverdsordene over brødet og vinen: «Dette er mitt legeme, dette er mitt blod. Gjør dette til minne om meg.». I katolsk tro forvandler nattverds ordene som presten sier brød og vin virkelig til Jesu legeme og blod, han er virkelig til stede i disse gaver. Våre øyne ser brød og vin som presten løfter opp, men troen erfarer «troens mysterium» som presten oppfordrer de troende til å bekjenne, selve påskemysteriet:» Din død forkynner vi, Herre, og din oppstandelse lovpriser vi inntil du kommer». Vi bekjenner vår frelse gjennom Jesu død og oppstandelse og vi ser fullendelsen av vår frelse i viten om Hans gjenkomst. Blikket vårt er rettet mot det som var, det som nå er og det som kommer. I alt er det Kristus vi ser.

De eukaristiske bønnene som følger er glede og takk over Guds store gave, Jesus selv. Sammen med kirken verden over ber vi for hverandre, for kirken, ber for de avdøde søsken, ber for alle menneskers frelse. Så løfter presten kalken og hostien, Jesu blod og legeme opp over alteret og sier: «Ved Ham og med Ham og i Ham tilkommer deg Gud, allmektige Far, all ære og herlighet fra evighet til evighet». Menigheten avslutter med å svare «Amen» til den mest fullkomne lovprisningen av Gud som noensinne kan fattes i ord. I Kristus og hans offer alene mottar Gud den fullkomne takksigelsen.

Kommunion

Menigheten reiser seg for å be «Fader vår», bordbønnen før det eukaristiske måltid som er «kommunion» foreningen med Jesus selv. Jesus tar oss inn til kvelden da han holdt måltid sammen med sine apostler og sa: «Jeg har lengtet inderlig etter å spise dette påskemåltidet med dere før jeg skal lide (Lk 22,15)». For en vidunderlig innbydelse fra hans side! Vi er ønsket og ventet ved hans bord. Vi er salige fordi «vi er bedt til Lammets bord». Nettopp derfor skal vi si «Fader vår» med hjertet og ikke bare med leppene mens tankene vandrer av sted.

Så ber vi om Kristi fred som verden ikke kan gi og vi tar hverandre i hånden og gir fredshilsenen: «Kristi fred». Fredshilsenen som vi gir hverandre før kommunion minner oss om at vi må ha fred med hverandre og elske hverandre som søsken. Vi bør heller ikke ha noe uoppgjort mellom oss, men følge Jesu anbefaling å først forlike oss med vår bror eller søster før vi går til alters (Matt 5,23-24).

Kommunion er livets brød. «Jeg er livets brød. Den som spiser dette brødet, skal leve i all evighet» (Joh 6,35). Hva er det evige liv? Vi har allerede del i det evige liv, det er ikke noe som vi må vente på. Hver gang vi mottar den hellige kommunion deltar vi i det evige liv ved å bli forenet med Jesus. Han gir seg som en virkelig næring til oss og oppfyller sitt løfte: «Se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende» (Mt28,20). Vi blir i stand til å leve vårt liv i Kristus. Samtidig forbindes vi i felleskap med hverandre fordi alle som mottar kommunion spiser av det samme brødet. Vi er ikke lenger fremmede for hverandre, men grener på det samme vintreet som er Kristus. «Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler: at dere har kjærlighet til hverandre» (Joh13,35). Slik som Jesus gir seg helt og holdent til oss bør også vi gi oss i tjeneste for hverandre. Den nære forbindelsen med Jesus i kommunionen skal sette oss i stand til å se på vår neste med Jesu øyne: ikke bebreidende, ikke med forakt, ikke dømmende og fordømmende, men med åpenhet, velvilje og ønske om det gode for våre medmennesker. Når vi mottar Jesus, får vi i overflod og kan gi av hans rikdom til alle som vi møter. Den som forenes med Kristus, forenes med Hans kjærlighet og skal gi den videre til neste.

Avslutning

Messen avsluttes med en velsignelse i treenighetens navn. Som ved begynnelsen av messen tegner vi korsets tegn over oss. Velsignelsen gir oss vissheten om at Gud er med oss. Så følger

et oppdrag «Messen er til ende. Gå med fred» Vi blir nå sendt ut fordi ordet «messe» (latin: missa) betyr «sendelse». Slik som Jesus sendte sine disipler, sender han oss til å spre Guds rike gjennom ord og vårt liv. Når vi har deltatt i messen og mottatt livets brød, da skal vi bære ham ut til våre medmennesker og vitne om Kristus. I Joh 20,21 sier Jesus til apostlene: «Som Faderen har sendt meg, sender jeg dere.» I messen og kommunionen mottar vi en sending, en oppfordring til å hellige de oppgaver som er pålagt oss og de mennesker som vi er i felleskap med. Messefeiringen har gitt oss alt som trenges for det: Guds ord og det eukaristiske måltidet.

Messen som veien til Emmaus

Messen er som veien til Emmaus som to av Jesu disipler tok selve påskedagen, da de var fortvilet og i villrede etter Jesu død på korset (Luk 24, 13-35). De møtte én som sluttet seg til dem på deres vandring. Disiplene hadde ikke forstått Guds frelsesplanplan, men den fremmede «åpnet skriftene» for dem gjennom sitt ord. Deres hjerter lyttet, og et lys ble tent i dem. De kom til målet av deres vandring og ville ikke la ham gå fra seg. Da satte han seg til bords med dem, brøt brødet og ga dem. I det øyeblikket kjente de ham igjen og de «brøt opp med en gang» - slik er messen.

Kilder

Den hellige skrift Bibelen. Bibelselskapet 2011

Messebok for søndager og festdager. 2. utgave, St. Olav forlag 2011

Cavaletti Sofia. The history of the kingdom of God. Liturgy and the building of the kingdom. Chapter 13-22, Catechesis of the Good Shepherd publications, USA, 2012

Den Katolske Kirkes Katekisme, avsnitt 1341-1405

Monika Østensen. Feiring av messen. Hefte for St. Ansgar menighet i Kristiansand, 2024

Helgener, vitner for Gud

Hva er helgener? Et lite barn som beundret glassvinduene i en gotisk katedral med fremstillinger av helgener, sa en gang: «Helgener er mennesker som solen skinner igjennom». Så sant! Guds lys og hellighet skinner gjennom de hellige. Helgener lyser ikke av seg selv, de lyser av Gud. Helgener er mennesker som lar Gud virke i og gjennom seg. De stenger ikke for hans nåde, men åpner seg fullstendig for den. Helgener har ikke et eget og egenrådig program hvordan de vil bli hellige. Sann selvfornektelse er å la Gud råde når og hvordan Han vil.

En helgen er en som vil følge Kristus hver eneste dag ved å gi avkall på seg selv og lar seg lede av den hellige Ånd. Deres motto er: «Han skal vokse, jeg må avtar.» Helligheten er det kallet som vi alle får i dåpen og som grunner seg på det største budet: «Du skal elske Herren, din Gud, av hele ditt hjerte, av hele din sjel, og av all din makt og din neste som deg selv.»

Til enhver tid er det helgener som tolker evangeliet for sin egen tid, de «oversetter» Jesu ord konkret inn i sitt eget liv. De er ikke «søndagskristne» men mennesker som levendegjør sin tro hver eneste dag. De er de «små» og for deres skyld priser Jesus sin Far for Han har åpenbart rikets hemmeligheter til dem og ikke til de kloke (Mt 11,25). Helgener forherliger Gud fordi deres hellighet stammer utelukkende fra Gud og ikke fra egen visdom eller innsats.

Helgene er en stor skare som etter Åpenbaringsens ord «ingen kan telle». Det er ikke bare mennesker som ble helligkåret av Kirken, men alle som har virkeliggjort evangeliet i sitt liv. Helgene har «tent et lys istedenfor å klage over mørket» i denne verden. De er selv «lampen som ikke er gjemt under et kar» (Mt 5, 14-15) og Kirken har satt mange av dem på en lysestake (helligkåring) slik at deres liv kan lyse for alle. De er byen som ligger på fjellet, man kan se den langveis fra. Derfor gir de håp og mot til dem som er underveis til Gud. Jesus selv har oppfordret alle som vil følge Ham å være «verdets lys» og «jordens salt» (Mt 5, 13-14) slik at Hans ord forvandler denne verden. Som i lignelsen om surdeigen må vår tro på Kristus gjennomsyre hele vårt liv, vi må «smake» av Kristus.

Møte med helgener kan oppleves som hanegal som vekker oss fra likegyldighet eller lunkenhet. Det er lett å komme med utflukter: «Jeg har ingen talent til å bli en helgen. Hellig liv klinger godt, men er ikke noe for meg». Andre mener at det er nok å være døpt og konfirmert og går til Julegudstjeneste, gifte seg i kirken og få til sist en kristen begravelse.

Slike mennesker har merkelappen «kristen» men det er ingen substans under det. En teolog uttrykte det slik: «Mange som bærer navnet «kristen» er i praksis ateister fordi deres liv bærer ikke preg av Kristi ord. Evangeliet har hverken grepet eller forvandlet dem».

Katolikker ærer helgener og finner glede i deres samfunn, mens de er til besvær for våre protestantiske søsken. Mye kritikk blir reist og et viktig punkt er at helgendyrkelse skulle ta noe fra den æren som tilkommer Gud alene. Men er det virkelig tilfelle? Helgener er levende bevis for Guds nåde som har helliggjort dem, de åpenbarer noe av Hans herlighet. Helgener har båret Guds bilde i sine hjerter og har vist oss hver på sin egen måte at Gud virker i denne verden. Slik som vi beundrer skaperverkets mangfold, kan vi også beundre mangfoldet av helgener som har fulgt i Jesu fotspor.

Helgener er en Guds gave til oss. De våker og ber og nedkaller Guds miskunn over alle som ikke ber og ikke tror. I første Mosebok (1 Mos 18, 16-33) fortelles det om Abraham som møter Gud på veien til Sodoma, en by som Gud vil slette fra jorden på grunn av dens ondskap. Abraham går i forbønn for dem: «Vil du virkelig rive bort de rettferdige sammen med de urettferdige? Kanskje finnes det 50 rettferdige i byen. Vil du likevel rive den bort? Vil du ikke bære over med stedet på grunn av de femti rettferdige som er der?» Gud svarer ham: «Finner jeg femti rettferdige i Sodoma, vil jeg bære over med hele stedet for deres skyld.» Abraham går da videre i sin forbønn og reduserer antallet rettferdige for hvis skyld byen skal bli reddet helt ned til ti stykker og han oppnå at Gud vil spare hele byen om det bare finnes ti rettferdige der.

Er det rett å ære helgene og til å be om deres forbønn? Den katolske og den ortodokse kirke gjør begge deler. De fleste protestantiske kristne synes at det er i orden å be om andre kristnes forbønn når de har problemer eller sykdom. Hvorfor ikke be om forbønn av dem som allerede er i Guds lys og har Hans velvilje? Den katolske kirke er glad over fellesskapet med de hellige som er hos Gud og som støtter oss med sitt forbilde og sin forbønn på veien gjennom tiden. Etterfølgelse av Kristus er ingen alene-gang isolert av det store fellesskapet med kirken i himmelen (de hellige), kirken i skjærsilden (de frelste sjeler under renselse) og den stridende kirke på jorden. Vi alle er søsken i Kristi legeme og delta i hans hellighet.

Hvorfor Kirken ærer helgener kan best forstås når vi lytter til prefasjonen (den store takkebønnen i messen) som bes ved deres fester:

Helgenprefasjon I lyder:

I sannhet, det er verdig og rett, vår skyldighet og vår frelse,
at vi alltid og alle vegne takker deg, hellige Fader, allmektige, evige Gud.
Din herlighet lyser fra helgenenes skare,
for ved å krone deres fortjenester,
kroner du dine egne gaver.
Du gir oss et forbilde i deres liv,
del i deres samfunn og hjelp i deres forbønn.
Omgitt av denne hærske av vitner,
kjemper vi med utholdenhet den strid du har kalt oss til,
så vi sammen med dem
kan vinne den uforgjengelige herlighets krone,
ved Kristus, vår Herre.
Derfor synger vi med engler og erkeengler,
og med helgenenes talløse skarer din herlighets pris,
idet vi alle dager istemmer:
Hellig, hellig, hellig er Herren, Hærskares Gud.
Himlene og jorden er fulle av din herlighet.
Hosanna i det høye!

Møte med helgener

Fra jeg var barn har fortellinger av helgener fascinert meg. Som 4-åring fant jeg hos mine besteforeldre en tykk bok med tekst og bilder som fortalte om helgener. På denne tiden kunne jeg ikke lese, men jeg forsto historien ut fra bildene. Til å begynne med holdt jeg mest av martyrene. De hadde jo gitt sitt liv for sin tro og holdt ut i de verste pinsler. Senere ante jeg at alle de ulike mennesker med deres forskjellige livshistorier hvis minne kirken feirer, hadde noe til felles: stor kjærlighet til Gud.
I det følgende omtales 12 helgener og deres vitnesbyrd.

Helgener viser oss Guds sanne ansikt – røveren på korset

Helgener viser oss Guds sanne ansikt og la oss erfare Guds egenskaper. Det mest inntrykksfulle eksempel er røveren som ble korsfestet ved Jesu høyre side. I motsetning til sin kamerat på venstre side som håner Jesus, erkjenner han Jesu skjulte hellighet og herlighet. Han vet at han og den andre røveren lider en rettferdig straff mens Jesus er uskyldig. Han klandrer den andre røveren for sine spottende ord. Selv ber han om at Jesus skal huske ham når han kommer i sitt rike og han får tilsagn fra Herrens egen munn:» I dag skal du være med meg i paradiset», en helligkåring uten sidestykke. Guds barmhjertighet lyser som en strålende morgenstjerne over den omvendte og tilgitte synderen, til håp for alle oss syndere.

Helgener er mennesker med styrker og feil - Peter

Apostelen Simon Peter er en helgen som viser både sterk tro og mange feil. Han blir kalt av Jesus da han sammen med sin bror Andreas fisker ved Genesaretsjøen. Jesus sier til dem:» Kom følg meg, så vil jeg gjøre dere til menneskefiskere». Peter og Andreas forlater da straks garnet og følger Jesus. Evangelisten Johannes forteller historien litt annerledes. Der er det Andreas som først møter Jesus og siden finner sin bror Simon og sier:» Vi har funnet Messias», hvorpå Simon går med ham til Jesus (Joh 1, 40-42). Vi ser at Peter er en troende jøde som venter på Messias og er villig å forlate alt for å følge ham. Jesus erkjenner Simons oppriktige og sterke tro og gir ham navnet «Kefas» (=Petrus= Klippe). Da Jesus velger seg nære følgesvenner er Simon Peter blant de 12 utvalgte apostler (Matt 10,2; Mk 3,13-19).

Simon Peter viser sin tro, da Jesus går på sjøen i en uværsmatt og disiplene først ikke kjenner ham, men tror han er et spøkelse (Mt 14, 22-33; Mk 6, 45-52; Joh 6,16-21). Så snart Simon Peter vet at det er Jesus, ber han om å få komme til ham på vannet. Det er dristig gjort av ham og viser en sterk tro på Jesu gudommelige makt. Utsatt for vind og bølger begynner Peter å tvile og synker, men Jesus redder ham fra sin avmakt med sin hjelpende hånd.

Simon Peter mottar mye nåde av Jesus i store og små ting. Han får oppleve den store fiskefangsten etter en natt på sjøen hvor de tross alle sine anstrengelser ikke fanget en eneste fisk. Jesus sier at han skal prøve fiskelykken en gang til. Simons menneskelige erfaring tviler på at det kan lykkes, men i tro på Jesus gjør han som han får beskjed om. Og fangsten blir overveldende slik at Simon Peter blir forferdet og erkjenner sin litenhet og seg selv som

en «syndig mann» (Luk 5, 1-11).

Simon Peter blir forundret da Jesus ber ham betale tempelskatten ved å fange en fisk. Da han åpner gapet på fisken finner han en sølvmynt, nok til å betale skatten både for Jesus og seg selv (Matt 17, 24-27).

Apostlene vet i begynnelsen ikke sikkert hvem Jesus er. Da Jesus spør dem hva menneskene rundt ham tror om ham, er det Peter som svarer: «Du er Messias, den levende Guds sønn» (Mt 16.16; Mk 8,29). Peters erkjennelse og bekjennelse er en nåde gitt fra Gud. Jesus priser han salig og utpeker han til å være klippen som kirken skal bygges på. Men ikke lenge etterpå må Jesus irettesette Simon Peter med sterke ord (Mt 16, 22-23; Mk 8,31-33). Han kaller han til og med «Satan» (=motstander). Jesus har talt om sin forstående lidelse og sin død. Peter vil ikke høre av det, han kan ikke tenke seg at Messias må lide for menneskenes synder. Som andre jøder tror Peter at Messias vil komme som en jordisk, mektig konge og gjenopprette riket Israel. Jesus klandrer ham for at han tenker som et menneske og avviser Guds vilje og frelsesplan.

Til tross for sine opplagte feil danner Simon Peter sammen med Jakob og Johannes den indre krets rundt Jesus som får erfare ting som de andre ikke får oppleve umiddelbart. Til det hører oppvekkelsen av Jairus datter og det å vitne Jesu herliggjørelse på fjellet Tabor (Matt 17, 1-13; 2 Pet 1, 16-18). Det sistnevnte utløser en skjelvende ærefrykt hos Simon, han snakker over seg, men begriper der og da ikke hva han har vært vitne til. Guds frelsesplan er fortsatt ufattelig for ham og han holder fast ved sine egne menneskelige forestillinger og forventninger. Allikevel vet han og holder fast ved at Jesus er Messias. Da mange vender seg fra Jesus fordi han taler om seg selv som livets brød svarer Peter på spørsmålet: «Vil også dere gå?» «Herre, hvem skal vi gå til? «Du har det evige livs ord og vi tror og vet at du er Guds Hellige» Joh 6, 67-69).

Peter er sikkert også ivrig med i apostlenes diskusjon om hvem blant dem er den største (Mk 9,33-34). Sammen med de andre apostler har han nok hisset seg opp over Jakob og Johannes som ville sikre seg en plass til høyre og venstre ved Jesu herlighets trone, en plass sikkert alle av dem selv ville ha (Mk 10, 35-45). Fortsatt var disiplene opptatt av forestillingen om et jordisk Messiasrike. Men Jesus hellet vann i vinen av deres drømmer: han forlangte deltakelse i sin egen lidelse. Ikke nok med det: istedenfor verdslig storhet og makt stilte han et lite barn i deres midte og oppfordret dem å ligne på et barn, ja ligne den ringeste tjener

om de ønsket å komme inn i Guds rike og det var fortsatt langt derfra til å bli den største i Guds rike.

Disse sikkert ofte smertefulle erfaringer av Simon Peter kan hjelpe oss å reflektere vårt eget trosliv. Når vi har en levende trospraksis og gjør alt som er påbudt og kanskje mer enn det, kan hovmod snike seg inn. Vi kan føle oss hevet over andre, vi kan mene at vi fortjener Guds nåde og omsorg, at vi fortjener å komme til himmelen. Men Jesus setter oss på plass med ordene: «Når dere har gjort alt som er pålagt dere skal dere si: Vi er unyttige tjenere og har bare gjort det vi var skyldige å gjøre (Luk 17,10).

Jesu lidelse, død og oppstandelse blir den store krisen i Peters liv. Disse hendelser avslører for ham avgrunnen som er i dypet av hans eget hjertet. En liten tvil meldte seg allerede, da Jesus sa under nattverden: «En av dere forråder meg» og Peter spør engstelig hvem det er. Han var overbevist at han elsket Jesus over alt, men måtte oppdage at han fornektet ham da hans egen frihet og hans eget liv ble truet. Og det skjedde samme dagen, da han hadde forsikret at han ville gå i døden sammen med Jesus. Hvilken smerte måtte Jesu blikk har utløst, da han passerte Simon Peter med bundne hender og forslått ansikt i gården til ypperste presten. Da ble Simon Peters ord fra den gang så sant: «Gå fra meg! Jeg er et syndig menneske».

Hjertets omvendelse er hverken en liten eller enkel sak. Den er nødvendig selv hos mennesker som har et fortrolig forhold til gud. De kan ofte føle seg selvsikre og trygge i nåden uten å se at de har store feil og svakheter i seg selv som de trenger å bli rensset av. Det er som Jesus sier vanskelig å se bjelken i ens eget øye. Peters fornektelse hjalp ham å se sin egen svakhet og egoisme og viste ham hvor tomme leppebekjennelser er.

Det er en ydmyk mann som møter den oppstandne Herre ved Genesaretsjøen en tidlig morgen etter påske (Joh 21, 15-19). Og svaret han gir på Jesu 3 ganger gjentatte spørsmål: «Elsker du meg / har du meg kjær?» munner ut i Peters bekjennelse: «Herre, du vet alt. Du vet at jeg har deg kjær». Til den omvendte apostelen betror Jesus nå sine får og lam. Og han kaller ham igjen til tjeneste og etterfølgelse: «Følg meg!»

Så kommer det store skiftet, pinsedagen og Peter blir forvandlet av den hellige Ånd til en ny skapning og et fryktløst vitne for Kristus: Apg 2, 14-36. For første gang forstår han virkelig hvem Jesus er, og hva Guds frelsesverk er. Jesu ord blir virkelighet: «Simon, Simon! Satan har

krevd å sikte dere som hvete. Men jeg har bedt for deg, for at din tro ikke må svikte, når du har vendt om, styrk dine brødre (Lk 22, 31-32)».

Å gi sitt liv for Gud – de tidlige martyrer

Ignatius av Antiokia (37 – 107)

Ignatius var en konvertitt til kristendommen og sies å ha vært en disippel av apostlene Peter og Paulus eller apostelen Johannes. En av dem viet ham til biskop for byen Antiokia i Syria rundt 69, den gang et stort kristen senter. Ignatius var rundt 40 år biskop der uten at vi vet noen detaljer om hans virke der. Men under den romerske keiseren Trajan (98-117) kom det nye kristenforfølgelser. De kristne skulle ofre til gudene i likhet med de andre borgerne, og de som nektet ble straffet med døden.

Biskop Ignatius ble anklaget og arrestert, men han nektet å ofre til gudene og forsvarte sin kristne tro. Så ble han lagt i lenker med beskjed om å føres til Roma og der kastes for villdyrene under sirkuslekene. Reisen foregikk først på skip og deretter på landeveien gjennom Lilleasia. Ignatius var tydeligvis en kjent mann for de kristne i regionen. Da reisefølget ble noen dager i Smyrna (i dag Izmir i Tyrkia) kom delegasjoner fra flere byer med sine biskoper og hilste på Ignatius. Hans vitnesbyrd styrket dem i troen. I Smyrna skrev Ignatius de fire første av de syv brev han han sendte på reisen til flere kristne menigheter og som gir oss innsikt i den kristne tro rett etter apostlenes tid. Ignatius æres derfor som en av de tidlige kirkefedrene.

I brevet til de kristne i Roma ba han dem om ikke å prøve å få ham benådet – han ønsket å bli ofret til Gud. «Be kun om at jeg i kropp og sjel må finne styrke slik at jeg ikke bare taler, men virkelig vil det, at jeg ikke må bare kalles en kristen, men virkelig beviser det. Jeg vil med glede dø for Gud. La meg bli mat for de ville dyr. Med deres hjelp når jeg Gud. Jeg er Guds hvete, derfor la meg bli malt av de ville dyrs tenner slik at jeg blir til Kristi rene brød. Be for meg til Kristus at jeg på denne måten er et offer for Gud. Når jeg lider, skal jeg bli frelst av Jesus og i Ham skal jeg oppstå.

Denne verdens gleder og alle jordens kongedømmer betyr ingen ting for meg. Jeg søker Ham som døde for oss og som sto opp for vår frelse. Jeg ønsker å tilhøre Gud, overlat meg ikke til

denne verden. La meg motta det rene lyset: når jeg har kommet dit er jeg virkelig en Guds mann.»

Det sies at Ignatius ankom Roma den siste dagen av sirkuslekene der. Han ble ført til det flaviske amfiteater, dagens Colosseum, og løvene gjorde fort ende på ham.

Det han skrev i et av sine siste brev viser det levende håpet som bar ham gjennom alle lidelser han måtte utholde: «Min kjærlighet er blitt korsfestet. I meg brenner ingen ild for denne verden, nei, et levende vann i midt indre sier: Kom til Faderen.»

Perpetua og Felicitas (ca. 181 – 203)

I Lk 14, 26 sier Jesus: «Om noen kommer til meg og ikke setter dette høyere enn far og mor, kone og barn, brødre og søstre, ja høyere enn sitt eget liv, kan han ikke være min disippel.» To unge kvinner fra byen Karthago (i dag Tunis i Tunisia) Perpetua og Felicitas levde Jesu ord til ytterste konsekvens.

Perpetua og hennes tjenerinne Felicitas var to unge kvinner i tyveårene som levde i byen Kartago. De forberedte seg som katekumener på den kristne dåpen, da det kom ordre fra den romerske keiseren Septimius Severus at konversjon til kristendommen var forbudt. I året 203 ble de to kvinnene begge arrestert sammen med tre andre afrikanske katekumener. Deres lærer Saturus som hadde undervist dem i troen sluttet seg frivillig til dem og døpte dem mens de satt i husarrest. Det førte til at de ble fengslet.

Perpetua har selv berettet deres lidelseshistorie frem til henrettelsen. Da de satt i husarrest prøvde hennes far å snakke henne fra hennes kristne tro, men hun sa: «Får, den lille krukken som står her, kan den kalles noe annet enn krukke»? Han svarte: Nei. «Like lite kan jeg kalle meg noe annet enn det jeg er: en kristen!» Faren blir rasende, men hun ga seg ikke. Han forlot henne i vrede. Deretter ble de nydøpte kastet i fengsel, «en fryktelig opplevelse» skriver hun. Hun begynte å engste seg for sitt lille barn som ennå trengte morsmelk, men etter hvert fikk hun lov til å amme barnet og har sønnen hos seg i fengslet.

Etter noen dager ble de kristne ført for domstolen hvor en stor mengde folk hadde samlet seg. Alle kristne bekjente sin tro. Da Perpetua ble forhørt, kom hennes far bærende på hennes lille sønn og tryglet henne om å avsverge troen. Dommeren Hilarius sa til henne:

«Ha medlidenhet med din fars hvite hår og med din sønns barndom og ofre for keiseren».

Perpetua nektet, da spurte dommeren: «Er du en kristen»? Hun svarte: ja. Igjen tryglet faren hennes uten hell om at hun skulle avsverge troen. Han blir banket opp av rettens tjenere. Så dømte dommeren Hilarius alle kristne til døden ved å bli kastet for ville dyr i sirkus. De kristne mottok dommen med glede og bli ført tilbake til fengselet.

Enda var det et lite håp til å bli løslatt eller å kunne flykte. Men Perpetua fikk to drømmer som opplyste henne om deres videre skjebne. I den første så hun en gylden stige som gikk opp til himmelen. Ved foten av stigen lå en fryktelig drage som prøvde å hindre at noen kunne klatre opp. I drømmen ser hun sin medkristen Saturus som klatrer opp stigen og sier til henne: «Perpetua, jeg venter på deg». Så klatrer også Perpetua opp ved å trå på dragens hode. Hun kommer til paradiset hage og møter den Gode Hyrde som hilser henne velkommen. Perpetua forteller sin drøm til sine medkristne «og vi forsto at det ville bli martyrium og ga opp ethvert håp i denne verden».

Perpetuas far besøker henne igjen i fengselet, kaster seg ned for henne og kysser hennes hender og ber henne innstendig om å spare ham for den dype smerten hennes død vil forårsake ham. Han river ut sitt hår og sitt skjegg og jamrer, men klarer ikke å rokke ved hennes beslutning. Dagen før henrettelsen blir Perpetua igjen trøstet meg en drøm som viser henne både kirkens forbønn og paradiset som venter. Hun ser et «uendelig lys, det som Herren har lovet oss» og føler seg styrket.

Felicitas, den kristne tjenerinne til Perpetua var gravid i 8. måned da de ble dømt til døden. Hun ble redd at hennes henrettelse ville bli utsatt grunnet hennes svangerskap og at hun ikke kunne lide sin skjebne sammen med sine trosfeller. De kristne i fengslet ba derfor innstendig om Guds hjelp. Da kom Felicitas i fødselsveer og fødte en liten jente i 8. måned. Hennes barn ble straks adoptert av en kristen kvinne.

Neste dagen ble de kristne ført til sirkuslekene i amfiteateret. De var uten frykt og glade for at seierens dag var kommet. Perpetua og Felicitas ble angrepet av en vill ku, kastet over ende og såret. De mannlige kristne møtte leoparder og bjørn og ble alvorlig såret, men uten å dø. Til slutt ble alle ført frem til midten av amfiteateret. De kristne ga hverandre fredens kys og ble deretter drept ved sverdet.

Han som skrev ned deres lidelses historie avsluttet slik:» O tapre og velsignede matryrer!
Dere var sannelig kalt og utvalgt til å gå inn i vår Herres Jesu Kristi herlighet!»

Vie sitt liv til Gud – Ørkenfedre (3. – 5. århundre)

Ørkenfedre er navnet for helgener som i det 3. og 4. århundre gikk ut i ørkenen for å leve for evangeliet enten i felleskap med andre som munkar eller alene som eremitter. De fleste var vanlige mennesker, ikke teologer eller prester. Betegnelsen 'far' (abbas) fikk disse menn og et fåtall kvinner (kalt 'amma') når deres liv viste at de levde evangeliet og var fylt med den hellige Ånd. De ble oppsøkt av kristne som trengte råd i for den enkelte livsviktige spørsmål om hvordan de skulle leve troen. Det fascinerende med ørkenfedrene er at de ikke talar mange ord, de spekulerer ikke, de teologiserer ikke, de er sparsomme med bibelsitater. Men de går helt og holdent inn på spørsmålet den rådsøkende stiller.

Abbas Jakob sa: Man trenger ikke mange ord. Det er nok av ord hos vår tids mennesker. Nødvending er handling (trospraksis), det er det menneskene søker og ikke ord som ikke bringer frukt.

Ørkenfedrene kunne gi råd fordi de var ydmyke, de så aldri ned på noen. De søkte heller ikke ære av mennesker. En fortelling belyser det:

En kvinne hadde brystkreft. Hun hørte om den hellige abbas Longinus og ønsket å møte ham for å bli helbredet. På veien traff hun Longinus som gikk langs stranden og sanket ved. Hun spurte ham: Kan du vise meg veien til abbas Longinus, Guds tjener. Hun visste ikke at det var han selv. Han svarte: «Hva vil du av denne svindleren? Gå ikke til ham, han er en bedrager. Men hva er det du vil av ham?» Hun viste ham sin sykdom. Han tegnet et kors over kreftsykdommen og sa: «Gå, Gud helbreder deg fordi Longinus kan ikke hjelpe deg». Kvinnen gikk og trodde på hans ord og hun ble straks helbredet. Hun fortalte hendelsen til noen av brødrene og da hun beskrev ham skjønnte de at var Longinus selv som hadde hjulpet henne.

Ørkenfedrenes ydmykhet kom fra deres erkjennelse at vi alle er syndere. Noen blant dem hadde vært kriminelle før de ble munkar eller eremitter.

Abbas Moses sa: Om et menneske ikke minnes at han er en synder, bønnhører Gud ham ikke. En bror spurte: Hva betyr det å anse seg selv som en synder? Moses svarte: Når noen minnes sine egne synder, ser han ikke syndene til sin neste.

En munk hadde syndet og de andre munkene ble enig om å sende til abbas Moses at han skulle dømme ham. Moses nektet å komme. Da sendte presten for ham og sa: Alle venter på deg. Moses gikk da, men han tok en kurv på ryggen som hadde hull og fylte den med sand. Munkene gikk for å møte ham. De sa: Hva er dette, far? Abbas Moses sa: Dette er mine synder. Bak meg renner de ut og jeg ser dem ikke, men her kommer jeg for å dømme en annens synder. Da munkene hørte det, sa de ikke noe mere til sin bror, men de tilga ham.

Mange som oppsøkte ørkenfedrene ville vite hvordan de kunne vinne det evige livet. De trodde at man måtte gjøre noe helt spesielt for å komme inn i Guds rike.

En mann spurte en av fedrene: Hvilken god gjerning skal jeg gjøre for å vinne det evige livet? Den gamle sa: Er ikke alle gjerninger like bra? Abraham var gjestmild, og Gud var med ham. Elia elsket meditasjon og bønn, og Gud var med ham. David var ydmyk, og Gud var med ham. Gjør det som du ser er i samsvar med Guds vilje og du vil finne livet.

En ung mann spurte en av fedrene: Hvordan klarte dere å gjøre Guds vilje i fred? For jeg klarer det ikke, ikke en gang ved store anstrengelser. Den gamle sa: Vi klarte det fordi vi anså det å gjøre Guds vilje som det viktigste og kroppens behov som det sekundære, mens dere anser kroppens behov som primære og Guds vilje som sekundær. Derfor bærer deres anstrengelser ikke frukt. Jesus sa til sine disipler: Søk først Guds rike og dens rettferdighet og alt annet skal bli gitt dere.

Av og til tenker vi at vi ikke få gjort noe for Gud og at andre tjener ham mye mer med sine handlinger og talenter. Fedrene anså det å bære sykdom tålmodig som en helliggjørende gjerning etter Guds vilje og like verdifull som mange års askese:

Abbas Poimen sa: Når tre brødre bor sammen og en blant dem bevarer hjertets fred i alle ting, den andre er syk, men takker Gud for det og den tredje tjener de andre ydmykt så har alle tre den samme fortjenesten i Guds øyne.

Hvordan kan man nå et liv i hellighet? Hvordan kan vi leve som sanne kristne i Kristi fotspor? Ørkenfedrene hadde en oppskrift: holde ut i bønn.

Abbas Makarios sa: Det er ikke nødvendig å bruke mange ord når du ber. Løft hendene og si: Herre, slik som du vil og vet, miskunne deg. Om en fristelse kommer si: Herre, hjelp meg! og søk ikke å nå noe annet i bønnen enn kraften til å motstå. Holder du ut i bønnen og ber for alle, også dine fiender, så vil Gud bønnhøre deg.

Salig er de fattige i ånden for himmelriket er deres – Frans av Assisi (1181-1226)

Det finnes én blant helgene som stråler med et spesielt sterk lys. Han har fascinert mennesker omkring seg mens han levde og enda flere etter hans død: Frans av Assisi.

Det er sagt og skrevet så mye om Frans at noen få detaljer om hans liv bør være nok og lede til egen lesning av hans biografi.

Frans vokser opp i Assisi omgitt av troens ytre ramme, men uten å ha en dypere tilknytning til evangeliet. Han er en livsglad og nytelsessyk ungdom som har plassert sine idealer i et verdslig samfunn, ikke i Guds ord. Ære og berømmelse er de idealer som han streber etter gjennom ridderdåd og trubadurviser. I dagens samfunn ville det svare til en karriere enten i business eller i popmusikken.

Et ettårig krigsfangenskap og etterfølgende sykdom forpurrer denne livsplanen. Frans begynner å miste smaken på sine idealer og fornøyer. Han grubler, vet ikke hva han skal gjøre, prøver å finne veien – ja, til hva? Så hører han Kristus tale til ham i en liten, forfallen kirke, følger ordrett det han hører og forstår, men enda er hans oppgave uklar for ham. Han havner i et voldsomt oppgjør med sin far, river seg løs fra faren og blir derved arveløs og pengeløs. Han trolover seg til «Fru Fattigdom» og lever uten fast bosted og uten noe som helst eiendom. Hans tidligere bekjente og venner anser ham å ha gått fra forstanden, men enkelte mennesker slutter seg til ham og hans fattige levesett.

Frans prøver ulike kristne veier til fullkommenheten inntil ord i evangeliet treffer ham i hans innerste: «Gå og forkynn: «Himmelriket er kommet nær!»... Skaff dere ikke gull eller sølv eller kobbermynter å ha i beltet, ikke væske til reisen, heller ikke to kjortler eller sandaler eller stav. (Mt 107-10). Ordene åpner for ham hvordan hans lille kommunitet av brødre skal leve: i fattigdom skal de forkynne evangeliets budskap om fred og frelse. De skal ikke ha eiendom

og ikke strebe etter menneskelig visdom eller embeter. Derved la han grunnen for tiggerordenen av fransiskanerne. Frans var utrettelig i sin forkynnelse og sitt arbeid for ordenen som etter hvert omfattet munk, nonner og legfolk.

Frans som selv levde i ytterste fattigdom, hadde en vidunderlig generøsitet overfor dem som var like fattig. Thomas av Celano, hans første biograf, beretter at Frans en dag mottok en ny kappe fra en velgjører fordi hans egen var utslitt. Litt etterpå fikk Frans se en tigger i tynne, fillete klær. Han tok av seg den nye kappen, ga den til munken som var sammen med ham og sa: «Gi denne kappen til den fattige mannen der med takk for at han var så vennlig å låne den til meg.» Kan man være mer følsom for en annens verdighet og selvfølelse? Frans gjorde den fattige ikke til en mottaker av velgjørenhet med et stilltiende krav om takknemmelighet som ofte heller ydmyker enn gleder. Frans ga som en bror som deler sitt med sine søsken.

Det mest påfallende hos Frans er at han lever evangeliet ordrett som han forstår det uten omsvøp, uten tilpassinger. Til sine brødre sier han:

«Måtte intet holde oss tilbake fra å søke Gud, ingen ting skille oss fra ham eller komme mellom oss og ham. Til enhver tid og under alle forhold, hvor vi enn er og hver dag til ende, skulle vi åpne vårt hjerte, så vi, i sann og ydmyk tro, kunne elske og ære, tilbe og tjene, lovprise og opphøye og takke den treenige Gud.» (Regelen av 1221)

Det er ikke bare de goder og fristelser som verden kan tilby, men også dagens bekymringer og stress som fjerner oss fra Gud. Indre uro blir en sky som skygger for Guds lys og nærvær. Frans oppfordrer oss derfor:» - til å legge til side sorger og bekymringer og overvinne hindringer slik at gud kan bli æret og tilbedt med et rent hjerte og sinn. La oss rydde plass for ham som er Gud, den allmektige, Fader, Sønn og Hellig Ånd».

«La oss rydde plass» i et liv som er preget av stress og bekymringer, av mediebruk som stjeler vår egen tid, av adspreidelse og fornøyelser.

Frans har et enestående forhold til naturen uten å henfalle en isolert naturbegeistring, heller ikke proklamerer han en tidlig miljøbevegelse, men han har sin glede i å gjenkjenne i naturen og dens former Guds herlighet. Frans ser i alle naturens former Gud som skaper og opprettholder dem, derved er mennesket som Guds skapning i slekt med himmellegemer, med vann, med dyr og planter, ja, endog med døden. Alt er fra Gud og alt fører til Gud om vi

tillater det. Det eneste svaret på Guds herlighet og gavmildhet er takksigelse slik som Frans sang i «Solsangen»:

Lovet være du, min Herre, med alt du har skapt.

Særlig herr bror Solen, som gir oss dagen,
og du gir oss lys ved den.

Og den er skjønn og stråler med stor glans.

Av deg selv, aller høyeste, er den et avbilde.

Lovet være du, min Herre, for søster Månen og stjernene,
på himmelen skapte du dem klare og kostelige og vakre.

Lovet være du, min Herre, for bror Vinden
og for luften og skyene og himmelen og allslags vær,
for ved det lar du all din skapning få livets opphold.

Lovet være du, min Herre, for søster Vannet
som er nyttig til alt og ydmykt og kostelig og vakkert.

Lovet være du, min Herre, for bror Ilden,
for ved den lyser du opp i natten.
Og den er skjønn og sterk og mektig.

Lovet være du, min Herre, for søster Jorden, vår mor,
som oppholder oss og som leder oss
og frembringer frukter og gress og fargerike blomster.

Lovet være du, min Herre, for alle dem
som tilgir av kjærlighet til deg
og lider vondt og overlast.

Lykkelig er den som bærer det med tålmod,
for av deg, aller høyeste, skal han få sin krone.

Lovet være du, min Herre, for vår søster den legemlige død,
som ikke noe levende menneske kan unnslippe.
Ve den som dør i dødssynd!

Lykkelig den som lar din hellige vilje skje,
for den annen død skal ikke ramme ham.

Lov og velsign min Herre og takk ham,
og tjen ham med stor ydmykhet.

Vi følger Frans en kald vinterkveld på veien sammen med broder Leo i forventning om å høre noe oppbyggelig fra hans munn. Men Frans sjokkerer oss:

- om alle i fransiskanerordenen var et lysende forbilde for hellighet og oppbyggelse --
- om noen brødre i ordenen kunne gjøre at de blinde kunne se, de dove kunne høre, de stumme kunne tale, de lamme kunne gå, ja, om de kunne vekke opp de døde -
- om noen brødre kunne forstå alle verdens språk og alle vitenskaper, om de kunne tale profetisk og hadde innsikt i andre menneskers samvittighet og hemmeligheter -
- om de kunne preke så overbevisende at de kunne omvende alle vantro til Kristus -
- om de kunne tale med englers tunge, om de kjente stjernenes baner, og universets storhet og forstå seg på alle skapningers innerste vesen, da skal du vite at det ikke er den fullkomne gleden.

Broder Leo ble forskrekket:» Min far, si meg hva består den fullkomne gleden i?

Frans svarte: «Når vi nå kommer frem til vårt kloster våt av regn, stiv av kulde og sulten og banker på porten så vil portneren vise seg med et mismodig fjes og spørre: Hvem er dere? Vi svarer: «Vi er to av dine brødre», men han tror oss ikke og sier at vi er landstrykere og jager oss fra porten. Frysende og sulten blir vi stående til langt ut på natten. Når vi tåler alt dette i tålmodighet uten å murre og tenker at portneren har rett i sin vurdering av oss, så er det den fullkomne gleden. Om vi så banker på igjen og portneren skjeller oss ut og vil hverken gi oss

husly eller mat, når han ikke hører på våre klager eller la seg røre av våre tårer, ja, når han blir sint og kommer ut og banker oss opp fordi han anser oss som tyver, da skal vi tåle dette i ydmykhet og glede som en prøvelse som vi lider for Kristi kjærlighet. For alle de andre gavene som den hellige Ånd gir oss stammer fra Gud og vi kan ikke berømmes for dem. Lidelser og kors derimot som vi tar imot i sann selvfornektelse ærer Gud og det er den fullkomne glede».

Hva gjør Frans så enestående og tiltrekkende for troende og selv for dem som står utenfor? Ikke det at han grunnla en orden, at han lovpriste skaperverket, at han var på en dyp måte forbundet med naturen, er det avgjørende, men hans radikale etterfølgelse Kristi. Han malte Kristi ansikt med sitt eget liv og menneskene skimter fortsatt dette ansikt i Frans av Assisi.

Overveldet av kjærlighet – Katharina av Genua (1447-1510)

I året 1463 blir den sekstenårige Katharina Fiesco, datter av en rik og nobel familie i Genua giftet bort til den adelige mannen Guiliano Adorno. Katharina bøyde seg for familiens ønske, selv hadde hun som trettenåring ønsket å gå i kloster. De to ektefeller hadde bortsett fra herkomst og rikdom ikke noe til felles. Katharina var from, stille og tilbaketrukket og uten sans for det mondene livet overklassekvinner i Genua førte. Hennes ektemann derimot nøt sitt overklasseliv på alle måter, brydde seg lite om sin hustru og sløset bort pengene. Han var irritabel, ble lett sint og var utro.

De første fem år av sitt ekteskap holdt Katharina seg borte fra selskapslivet, men så bestemte hun seg å delta i håp om å kunne vinne sin ektemanns kjærlighet og bedre forholdet dem imellom. I fem år deltok hun i overklassekvinnenes livsstil med selskaper, fornøyelser og forfengeligheit, noe som hun tidligere hadde ansett som tomhet. Men dette livet ga henne ingen glede, tvertom førte det henne inn i en dyp depresjon. Hun var så fortvilet at hun ba Gud om en tre måneders sykdom slik at hun kunne komme seg bort fra alt. I denne mørke tiden kom hennes søster som var nonne til henne og forslo at hun skulle gå til skriftemål. Katharina innvilget selv om hun ikke forventet noe særlig hjelp av det. Da hun hadde gått inn i skriftestolen ble presten kalt ut. Mens Katharina ventet på hans gjenkomst ble hennes hjerte plutselig åpnet for Guds uendelige kjærlighet og godhet, det kom over henne som en flodbølge som skylte bort alt annet. Hun stammet:» Ikke mer denne verden, ikke mer synd».

Hun klarte ikke å skrifte, da presten kom tilbake, men måtte forskyve skriftemålet så sterk var den overveldende erfaringen av Guds nærvær og kjærligheten det vekket i henne. Hjemme igjen løstnet alt som hadde tidligere bundet og nedtrykt henne i en flod av tårer. Hun utbrøt: » Herre, hvordan kan du opplyse en sjel så elendig, en fiende som stadig flykter fra deg, motsetter seg deg og er hengitt til sansenes begjær?»

Hennes tidligere liv ble totalt forvandlet slik at hun kunne si:» Ikke jeg lever, men Kristus lever i meg (Gal 2, 19-20). I fire år levde Katharina et strengt asketisk liv med faste, bønn, bostøvelser og tjeneste for fattige og syke. For dem overvant hun sin avsky for sykdom, skitt og urenslighet og tjente dem med hengivenhet.

I denne tiden forandret hennes liv seg grunnleggende fordi hennes ektemann gikk konkurs. De måtte forlate sin herskavelige bolig og flytte til et lite hus. For Katharina var det en lettelse at det ikke lenger var aktuell med et luksusliv og festligheter. Enda større trost fikk hun fordi Giuliano omvendte seg og sluttet seg til Fransiskanernes tredje orden. Gjennom de påfølgende 20 år viet de seg begge karitative oppgaver. Ektefellene arbeidet ved byens store hospital Pammetone uten å bli lønnet. Katharina påtok seg alle slags arbeid inntil hun ble vakt til direktør av sykehuset. For henne var dette arbeid hennes «vita activa», nestekjærlighet i gjerning, mens det i hennes indre utfoldet seg et kontemplativt liv som nådde høyder som sjelden er forunt et menneske.

Katharina er i dialog med Gud, men hun kan bare stamme om det som Han åpenbarer for henne. «Herren fylte hennes sjel med en kjærlighet av en slik kraft at hennes naturlige egenskaper ble til intet. Kjærlighetens hav er så dyp at man ikke kan gå inn i det uten å drukne.» Hun bekjente: «Herre, du har vist meg et nytt lys og i dette lyset så jeg at min kjærlighet før var kun egenkjærlighet. Mine gjerninger var uren, gjemt i meg og i din skygge og jeg anså dem som mitt eget. Nå har kjærligheten overvunnet meg, den virker i meg, men hvordan forstår jeg ikke.» Til en av hennes venner sa hun:» Om jeg kunne forklare hva kjærligheten til Gud er, ville kjærligheten tennes i alles hjerter.» For henne var Guds kjærlighet en fortærende ild som minner om den brennende tornebusken som Moses så i ørkenen (2 Mos).

I beskrivelsen av hennes liv fortelles det, at en fransiskaner predikant en gang sa til henne at han på grunn av sine ordensløfter og sitt liv viet til Gud var bedre skikket å elske Gud enn hun. «Lidenskapelig» svarte hun:» Om jeg trodde at Deres ordensdrakt kunne øke min

kjærlighet til Gud ville jeg ikke nøle å rive den fra Dem om jeg ikke kunne få den på annen måte» og kommet hjem sa hun: «Om denne verden eller ektemannen kunne hindre kjærligheten til Gud, hva slags ynkelig og svak kjærlighet ville det være!»

Hun opplever hva synd er: «Min erkjennelse av en svakhetssynd varte bare et øyeblikk, men den hadde klart å gjøre en diamant til et støvkorn om den hadde vart lengre. Hvor fryktelig må da en dødssynd være! Den som forstår hva synd og nåde er, kan ikke frykte eller elske noe annet.» Gud gir Katharina en erfaring av skjærsilden som er så dyp og så langt fra bilder av sjeler som brenner i flammer at den burde leses av alle som ønsker å vite hva renselse er.

De siste 9 år av sitt liv var Katharina rammet av en sykdom som legene ikke forsto seg på. Hun ble fortært fysisk og åndelig av en «åndelig ild». Hun led av sult og tørst, men klarte ikke å ta næring til seg. Hun led store smerter, kastet opp blod, opplevde indre tørke og gudsforlathet. Hun fant ingen trøst og ba Gud om at Han ikke måtte forlate henne. Er slike lidelser av flere store helgener deres andel av Kristi lidelse på korset, er det stedfortredende lidelse for all den lunkenhet som preger mange kristne? Tidlig en søndag morgen den 15. september 1510 døde Katharina, «serafen» som hun alt var blitt kalt i hennes livstid.

Som fremmed og utlending i verden – Benedikt Labre (1748 – 1783)

I året 1748 ble det født en gutt i Amettes, Nord-Frankrike i familien Labre som etter hvert hadde 15 barn. Gutten ble døpt på navnet Benedikt Joseph. Det fortelles at han var from allerede som barn, likte å trekke seg tilbake i bønn og gjorde botsøvelser som han leste om i helgenhistorier.

Som 13 åring ble Benedikt sendt til en onkel som var prest for å lære latin, grammatikk og matematikk som forberedelse for opptaket i et presteseminar. Til å begynne med gjorde han fremskritt i undervisningen, men plutselig i 16 års alderen stoppet det opp for ham og han ble grepet av et sterkt ønske om å bli munk. Tre ganger forsøkte han å bli tatt opp hos trappistene, men hver gang ble han avvist av ulike grunner. Som 18 åring prøvde han å bli opptatt blant karteuserne, men ble ikke funnet egnet. Etter nye avvisinger ble han til slutt 21 år gammel tatt opp som postulant hos cisterciencere i klosteret Sept-Fonts. I novisiatet ble han angrepet av en så stor indre angst at han forlot klosteret og bega seg på en valfart til

Roma. På veien dit ble hans kall klar for ham: Guds vilje var at han skulle føre et liv som den hellige Alexius. Alexius hadde vært en rik ung mann som på kvelden av hans giftemål hadde forlat sin familie, sitt hus og i samtykke med sin brud også henne for å bli en ukjent, fattig pilgrim og tigger i Guds tjeneste. Benedikt Labre ble sikker på at:» Han skulle forlate sitt hjemland, sine foreldre, sin eiendom og alt som er behagelig i verden. Han skulle leve på en ny måte i den ytterste fattigdom, utsatt for nød og i uavlatelig bot. Dette livet skulle han føre ikke i ørkenen og ikke i et kloster, men midt i verden som pilgrim som besøkte de mest berømte hellige steder.»

Fra da av vandret han til fots uten penger og uten husly fra valfartssted til valfartssted i Europa: til Loreto, Assisi, Monte Cassino og Bari i Italia, til Einsiedeln i Sveits, til Aix-en-Provence og Paray-le-Monial i Frankrike og til Santiago de Compostela i Spania. Om noen spurte hvem han var svarte han:» Jeg er en landstryker». Benedikt Labre hadde ingen yrke, han arbeidet ikke og ut fra det var han tilfreds med alt som holdt livet hans oppe. Hans klær var fillete, de luktet dårlig, han fant mat der hvor andre hadde kastet det, han sov ute eller i et skur. Hans kropp var hjemløst av utøy. Han ble ofte betraktet som en døgenikt eller en skurk, ja, til og med som kriminell og foraktet, spottet og avvist. Det skjedde at en prest jaget han ut av kirken på grunn av Benedikts lukt og utseende. Benedikt ble ikke lei seg, han klaget ikke. Han tok forakt, spott og stenkast stillferdig på seg fordi hans liv var etter Guds vilje. Ikke bare det, hans blikk var bare rettet på Gud, alt annet var uviktig for ham. Han søkte hverken menneskers anerkjennelse eller forakt.

Benedikt vandret alene. Han sa lite, men han ba mye. I indre bønn var han hele tiden forenet med Gud. Få ord fra ham er overlevert, blant dem: Man burde ha tre hjerter i ett for å elske Gud slik det tilkommer ham. Det første hjerte burde være av ild og hjelpe oss **å tenke på Gud uavlatelig, alltid å tale om Gud og alltid å handle etter Guds vilje.** Det skulle hjelpe oss å bære med tålmodighet alle prøvelser og smerter som Gud sender. Det andre hjerte skulle slå for vår neste og pålegge oss å **hjelpe vår neste gjennom almisser i sine daglige behov og enda mer bistå ham i åndelig nød gjennom undervisning, råd, godt eksempel og forbønn.** Det andre hjerte skulle være fylt av medlidenhet for synderne og be uten opphør til Gud at Han må opplyse dem og føre dem til omvendelse. Det skal også ha stor medlidenhet med sjelene i skjærsilden. **Men det tredje hjerte burde være som jern mot oss selv,** holde seg

borte fra alle sanselige lyster, motstå all egenkjærlighet og egen vilje, disiplinere kroppen gjennom faste og bønn for å overvinne alle syndige tilbøyeligheter og dårlige vaner.

Fra 1774 levde Benedikt Labre i Roma, hvor han tilbrakte dagene i kirkene i tilbedelse, og kveldene i de store valfartsbasilikaene. Benedikt var så dypt hensunken i bønn at han forble timevis i den samme kroppsholdning uten å røre seg i sin ekstase. Folk ble etter hvert oppmerksom på ham. En ung nonne så ham en gang i et overveldende lys knelende i kirken og ropte: «Tiggeren brenner!» En annen så ham sveve over gulvet mens han var i dyp bønn og ble forskrekket. Når Benedikt ble spurt om disse tegn, sa han bare: «Det er ingen ting.»

Det harde livet som Benedikt Labre førte, hadde svekket hans kropp. Han var avmagret og kunne knapt gå. Til slutt ble han liggende avmechtig på trinnene til kirken Santa Maria dei Monti i Roma. Noen mennesker fant ham og søkte hjelp. Slakteren Zaccarelli bar den døende som veide ikke mer enn et barn i sin leilighet og der døde han på bakrommet i butikken onsdag 16. april i Den stille uke 1783. Han var bare 35 år gammel. Da nyheten ble kjent, løp barn og voksne rundt i Romas gater og ropte: «Helgenen er død! Helgenen er død!» Helt plutselig ble det klart for alle at den fillete tiggeren hadde vært en av Guds helgener og folk strømmet til for å vise ham den siste ære.

Benedikt Labre levde et liv som virker fullstendig uakseptabel for vanlige mennesker, selv gode kristne kan vurdere det som eksentrisk og til og med patologisk. Men er ikke evangeliets krav om Kristi etterfølgelse også stikk imot våre menneskelige forestillinger om et godt liv? Krever det ikke et radikalt brudd med hva denne verden setter høyt? I vestlige overflodssamfunn er materiell sikkerhet, fysisk helse og velvære, forutsigbarhet av en best mulig fremtid og alderdom goder som etterstrebes langt mer målrettet enn vandringen i Kristi fotspor. Det gjelder også oppriktige kristne, det gjelder oss alle. Benedikt Labre i sine filler med utøyet på hans kropp ryster denne behagelige forestillingen og setter spørsmålsteget om vår tolkning av evangeliet kan stå sin prøve.

Benedikt Labre levde i bot, et begrep som er forsvunnet fra daglig tale. I en verden hvor synd ikke lenger erkjennes som realitet finnes heller ikke bot. Bot er hjertets offer for alle synder, krenkelser og likegyldigheten som krenker Guds hellige navn. Benedikts liv i total selvfornektelse var en stedfortredende bot.

Benedikt Labre er sjokkerende fordi han viser oss en så total selvfornektelse i sin vei, han utelukker alt av livets goder som ikke er Gud. Han er en taus helgen, han forkynner ikke med ord, han skriver ikke, han er ikke innlemmet i et klosterfelleskap hvor han kunne fremstå som et lysende eksempel. Han er kun en pilgrim, en som ikke har et blivende sted, bar av all hygge og bekvemmelighet, men uavlatelig i Guds nærvær og på vei mot Ham.

Å være alles tjener – Johannes Maria Vianney (1786 – 1859)

I året 1817 fikk menigheten i landsbyen Ars i nærheten av Lyon, Frankrike, en ny prest; Johannes Maria Vianney. Bondegutt som han hadde vært, enkel av sinn og med de største problemer å fullføre presteutdannelsen var han blitt sendt til Ars fordi biskopen mente at hans manglende teologiske kunnskap ville ikke volde skade i et bondesamfunn. Menigheten i Ars var preget av den trosfornektende franske revolusjonen og tiden etter Napoleonskrigene og hadde et ganske overfladisk forhold til gudstroen og til kirken. Mennene besøkte flittig vertshusene i byen og kvinnene besøkte så mange dansetilstelninger som de kunne. Vianney var rystet og startet det man kunne kalle «et korstog» mot dans, forfengelighet, drukkenskap, banning, utskeielser og manglende helligholdelse av søndagen. I hans øyne var slike laster ikke forenlig med et kristent liv. Fra prekestolen ga han beskjed i klare og sterke ord. En av hans sognebarn sa at «han holdt alltid lange prekener, og alltid om Helvete. Noen mener at Helvete ikke fins, men han mente absolutt at det finnes!»

Sognepresten så farene og de dårlige konsekvensene av alkoholmisbruk som var utbredt i Ars. Han refset krovertene: «Krovertene stjeler brødet fra en fattig kvinne og hennes barn ved å selge vin til drukkenbolter som på søndagen bruker de pengene de har tjent i løpet av uken. En prest som ønsker å unngå evig fortapelse, bør ikke og kan ikke gi absolusjon til kroverter som serverer disse drukkenboltene vin, enten om kvelden eller mens gudstjenesten holdes i kirken. Å, disse vertshusholderne! Djevelen plager dem ikke mye. Vertshusene er djevelens verksted, stedet hvor man selger sjeler, hvor ekteskap blir ødelagt, hvor helsen ødelegges, hvor strid begynner og drap blir begått». Til tross for motstand i begynnelsen ble landsbyens vertshus etter hvert tvunget til å stenge på grunn av kundemangel.

Vianney kalte en spade en spade og fordømte de dårlige vaner som virkelig ikke var forenlig med et kristent liv. I våre dager ville han muligens har blitt anmeldt hos biskopen eller blitt offentlig hengt ut. Ord som «bud, krav og plikt» er ikke verdsatt lenger, ingen skal støtes bort, ingens frihet må innskrenkes. Vi skal ikke skille oss ut fra målestokken som verden bruker selv om dens verdier er stikk imot kristne verdier. Uten å bli klar over det bekrefter og støtter vi derved denne verdens livssyn.

Menneskene i Ars forstod etter hvert at deres sogneprest ikke bare holdt strenge prekener, men at han helt og holdent levde det han forkynte. Det som førte til omvendelse i menigheten av Ars var prestens enkle liv, andakten med hvilken han feiret messen, hans bønneliv, hans gavmildhet og dype nestekjærlighet. Folk i hans menighet sa: «Vår sogneprest gjør selv det han sier. Han praktiserer det han lærer. Aldri har vi sett at han unnet seg en fornøyelse.» Vianney levde i fattigdom og praktiserte streng askese gjennom faste og bot. Hans eneste brennende ønske var omvendelsen av sine sognebarn. Denne oppgaven krevde så mye av ham at han tre ganger prøvde å flykte fra Ars for å gå til et trappist-kloster hvor han kunne vie seg til meditasjon og bønn. Men han måtte innse at denne tanken ikke var etter Guds vilje. Han måtte holde ut på sin plass.

Frukten av hans arbeid og hans ry som en god skriftefar begynte å spre seg til andre menigheter. Fra 1827 kom et økende antall mennesker til Ars for å oppleve denne usedvanlige sognepresten, først kanskje av nysgjerrighet, men snart fordi han var en virkelig sjelesørger. Mennesker i tvil og åndelig nød fant hos ham råd og trøst. Det ubegripelige er at Vianney ikke var fortrolig med tidens intellektuelle strømninger, han var ikke belest og bekymret seg ikke om politikken og dagens hendelser. Han var ingen imponerende skikkelse og slett ikke en «åndshøvding», men svarte til Jesu utrop: «Far, jeg takker deg at du har åpenbart rikets hemmeligheter for de små.» Menneskene som daglig kom med tog fra alle deler i Frankrike og andre europeiske land, mennesker fra alle samfunnslag tok mange dagers ventetid på seg for å skrifte hos sognepresten av Ars. Tilstrømningen ble så stor at Vianney måtte tilbringe 10-17 timer hver dag i skriftestolen. Det som menneskene søkte, var en prest med innsikt i sjelen og forståelse for den åndelige nøden som mange mennesker befinner seg i. Vianney hadde gjennom Guds nåde fått en intuitiv forståelse for denne nøden og hvor skoen trykket hos den enkelte. Bare hans egen nære forbindelse med Gud hjalp ham til å holde ut den fysiske og psykiske belastningen for 30 år som hans tjeneste i skriftestolen

medførte. Om sogneprestens tjeneste sa han en gang:» I denne verden finnes ingen som er mer ulykkelig enn en sjelesørger! Hvordan tilbringer han sine dager? Han ser hvordan Gud blir krenket, hvordan Hans hellige navn blir misbrukt, hvordan hans bud ikke blir holdt og Hans kjærlighet blir ringeaktet. Presten ser og hører uavlatelig dette. Hadde jeg visst det før jeg gikk inn i presteseminaret, hadde jeg skynt meg til trappistene.»

Vianney var ingen teolog, men han var en hyrde som brydde seg med liv og sjel om sin flokk. Han fulgte sin mester som sa: «Jeg gir livet mitt for sauene² (Joh 10).

Som mange helgener har han reagert på tidens åndelige nød så vel som sine medmenneskers fysiske nød. Med den fysiske nøden som sykdom og fattigdom og undertrykkelse kan også vanlige mennesker som har god vilje og sans for rettferdighet gjøre noe. Med menneskers åndelige nød og lengsel etter det evige kan bare helgener gjøre noe fordi den krever å leve i Guds nåde og vennskap. I verdens ulike mørke tilstander som krig, pandemier og naturkatastrofer er helgene vaktmannskapet som holder lyset ved like og styrker håpet om morgenstjernens tilsynekomst.

Å bære sitt kors – Edith Stein (1891 – 1942)

Den 1. Januar 1922 ble en jødisk kvinne med navnet Edith Stein døpt i den katolske Kirke St. Martin i byen Bergzabern i Tyskland. Dåpen avsluttet en mangeårig søken etter sannhet som Edith ikke hadde klart å finne i ortodoks jødedom og heller ikke i sine filosofiske studier. Hun vokste opp i Breslau som det yngste barnet av ortodokse jødiske foreldre. Som 13 åring bekjente hun seg som ateist og vendte den jødiske tro ryggen. Hun skrev om denne perioden: «Frivillig og bevisst sluttet jeg å be». Etter eksamen artium studerer hun litteratur, psykologi, historie og siden filosofi.

De nye filosofiske tanker av Edmund Husserl, en av de mest betydningsfulle filosofer av det 20. århundre fascinerte henne. Hun flyttet til Göttingen for å bli student hos ham og der avla hun også sin eksamen med utmerkelse i 1915. Under den 1. verdenskrig arbeidet hun som frivillig i et hospital ved fronten. Fra 1916 var hun en av Husserls assistenter og fulgte ham til Freiburg da han ble professor ved universitetet der. Hun skrev en glimrende doktoravhandling, men fikk som kvinne ikke lov å habilitere seg for en akademisk stilling.

I perioden frem til 1921 hadde Edith Stein flere møter med mennesker som levde som kristne. Disse erfaringer påvirket hennes indre og dro henne mot kristendommen. Hos en av sine venner finner hun selvbiografien av Theresa fra Avila. Hun beretter: «Jeg startet å lese, ble med en gang fascinert og sluttet ikke å lese før jeg hadde lest boken fra begynnelsen til slutten.» Hun la boken fra seg og sa: «Dette er sannheten.» Denne opplevelsen førte til hennes konversjon og dåp.

Etter sin dåp i 1922 hadde Edith et sterkt ønske å tre inn i Karmelittordenen. Hun ville fra nå av leve et religiøst og tilbaketrukket liv, men hennes geistlige veiledere frarådet henne. Hun skulle med den bakgrunn hun hadde være en kristen stemme i verden. Senere skrev hun: «I tiden rett før min konversjon og i tiden etter trodde jeg at man i et religiøst liv måtte gi opp alt som hørte verden til og at man skulle leve utelukkede opptatt med guddommelige ting. Jeg lærte etter hvert at det kreves annet av oss i denne verden. Jeg tror til og med når man blir dypere dratt inn til Gud, må man i samme grad gå mer ut av seg selv og ut i verden for å bære det guddommelige liv inn i verden.»

Fra 1922 til 1932 underviste Edith Stein ved den katolske skole St. Magdalena i Speyer unge jenter i tysk og litteratur. I 1920-årene var hun også etterspurt som referent og holdt foredrag om kvinners rettigheter. Som student hadde hun engasjert seg i kvinnesaken og kjempet for kvinners stemmerett. Hun fortsatte med filosofiske studier og oversatte noen verker fra Thomas Aquinas til tysk. I 1932 fikk hun en stilling ved det vitenskapelige pedagogiske instituttet i Münster men måtte si fra stillingen året etter grunnet nasjonalsosialismens antisemitiske lover.

Nå var hun endelig fri å slutte seg til karmelittordenen. Hun ble novise den 14. oktober 1933 i de uskodde karmelitters kloster i Köln. Den 15. april 1934 tar hun imot ordensdrakten og fikk navnet Teresia Benedikta av korset («Teresia velsignet av korset»). Hun skrev om dette: «Med korset forsto jeg skjebnen av Guds folk som allerede denne gangen begynte å avtegne seg. Jeg tenkte at de som forsto at det var Kristi kors, måtte ta det på seg for alle. Men i dag vet jeg bedre hva det vil si å være knyttet til Herren i korsets tegn. Dog kan man ikke forstå det, det forblir et mysterium. - Ikke egen anstrengelse kan hjelpe oss, men Kristi lidelse. Mitt ønske er å delta i det.»

Den 21. April 1938 avla Edith Stein sine evige løfter som nonne og siterer ordene av den hellige Johannes av korset: „Min eneste oppgave heretter er å elske. “

Natten fra 9. til 10. November ble det gjort hærverk i jødiske forretninger, synagoger ble brent og jøder utsatt for vold og drap i flere tyske byer (Krystallnatten). Det ble klart at Edith Stein var truet hvis hun ble i Köln, derfor forlot hun Tyskland og flyktet med sin søster Rosa til karmelittklosteret i Echt (Holland). Men heller ikke der var hun sikker. I Echt fullførte Edith sitt siste verk «Kreuzeswissenschaft» (Kunnskap om korset) som omhandler livet og mystikk av den hellige Johannes av korset (spansk karmelittmunk i det 16. århundre). Selv uttalte hun: «Kunnskap om korset kan man bare få når man virkelig erfarer korset. Fra første øyeblikk var jeg overbevist om det og sa av hele mitt hjerte:» Ave, Crux, Spes unica (Vær hilset, Kors, vårt eneste håp).

Den 2. august 1942 blir Edith Stein og hennes søster Rosa arrestert av Gestapo mens de er i kapellet i Echt. Hennes siste ord til Rosa er: „Kom, vi går for vårt folk." Fra flere oppsamlingsleire ble jøder fraktet med tog til Auschwitz (Polen) hvor de ankom 9. august og ble gasset i hjel. Edith hadde en forutelse om dette. Hun skrev: «Allerede nå aksepterer jeg med glede døden som Gud har bestemt for meg i fullkommen lydighet mot hans hellige vilje. Jeg ber Herren at Han tar imot mitt liv og min død for at Han blir tatt imot av sine egne og at hans rike må komme i herlighet, for Tysklands frelse og for fred i verden.» Edith Steins liv ble gjennom gasskammerets kors gitt for andre. Hun fulgte sin Herre.

Mot strømmen – Carlo Acutis (1991-2006)

Det er ikke alle dager at et barn av syv år mottar den første hellige kommunion med en så dyp forståelse som gutten Carlo Acutis fra Milano. For ham var det et personlig møte med Jesus som ble grunnlaget for hans liv: «Alltid forent med Jesus, det er mitt mål». Jesu ord: «Den som spiser mitt kjøtt og drikker mitt blod har evig liv - den som spiser mitt kjøtt og drikker mitt blod blir i meg og jeg i ham (Joh 6, 54;56)» var ikke en abstrakt trossetning, men sannheten i Carlos liv. Han gikk så ofte han kunne til messe og kommunion for å erfare en

dyp inderlig forening med Jesus, og å bli Ham lik for å kunne spre noe av den kjærligheten han selv mottok. Han kalte eukaristien «sin motorvei til himmelen».

Det forbausende ved ham var at han ikke vokste opp i et dypt religiøst miljø. Til å begynne med var hans foreldre kristne kun i navnet men ikke av overbevisning. Hans mor fortalte at hun før sin egen omvendelse gjennom Carlo hadde gått til messe kun ved sin første kommunion, ved sin konfirmasjon og ved bryllupet. Det var Carlo som etter hvert omvendte foreldrene til en levende tro.

Fromhet kan føre til å stå utenfor i et samfunn som er sekularisert, men det var ikke tilfelle med Carlo. Han likte fotball, action filmer og computer spill. Når det gjaldt det siste tillot han seg kun en time spill i uken, selv om han ville ha likt å spille mer. Det var hans form for askese i den erkjennelsen at bare Gud er viktig, alt annet er sekundær og kan dra oppmerksomheten fra Ham.

Det er uvanlig for et barn og senere ungdom og vise en så oppmerksom medfølelse for fattige, hjemløse, marginaliserte og fremmede mennesker som Carlo praktiserte. Han så dem, han lyttet til dem og hjalp på den måten han kunne der og da. I skolen forsvarte han barn som var utsatt for mobbing, spesielt dem som hadde et handicap. Barn som led under foreldrenes skilsmisse, inviterte han hjem i sin familie. Hans forståelse for menneskets verdighet og livets hellighet gjorde ham til en forsvarer av kirkens syn på samliv, abort og dødshjelp når disse tema ble diskutert.

Carlo var åpen og livsglad, deltok i de aktiviteter som hørte til hans alder og hadde lett å ta kontakt med mennesker. Det som skilte ham fra jevnaldre var det å vite seg i Guds nærvær og vie tid til hans frelser, mester og venn gjennom bønn og tilbedelse. Troen begeistret ham, han ønsket å gi den videre til sine omgivelser, til alle han kunne nå via internett. Troens lille sennepsfrø vokste i ham til et tre så stor at fuglene kunne bygge sitt rede der, med andre ord andre mennesker kunne komme til troen gjennom ham.

Som begavet computerfreak startet han som 11-åring å samle alle beretninger om mirakler som ble tilskrevet Jesu realpresens i nattverden. På websiden som ledsaget dokumentasjonen uttalte han: «Jo oftere vi mottar kommunion, jo mer vil vi ligne Jesus og få en forsmak av himmelen allerede på jorden». «Når vi utsetter oss for solen blir vi solbrune,

når vi mottar Jesus i eukaristien blir vi hellig.» Han samlet også alle fra Kirken anerkjente åpenbaringer av Jomfru Maria, hun som var hans kjærlighet etter Jesus.

I begynnelsen av oktober 2006 ble Carlo syk. Han ble utredet ved sykehuset og fikk diagnosen leukemi, en spesiell aggressiv form. Han tok diagnosen rolig, allerede tidligere hadde han sagt til sin mor at han ikke kom til å leve lenge. Han ofret sin lidelse for paven, for kirken og for ikke å måtte renses i skjærsilden. Han sa: «Jeg er glad å dø fordi jeg har levd mitt liv uten å miste et minutt med ting som ikke gleder Gud.» På morgenen den 12. oktober døde han etter å ha tatt imot sykesalvingen og kommunion to dager før. Etter sitt eget ønske ble han gravlagt i Assisi.

Vitner for Guds herlighet

Jesus sier til oss: «Bli fullkommen slik som deres far i himmelen er fullkommen». Om vi lever et aktivt yrkesliv, om vi er gifte eller ugifte, om vi er unge eller gamle – kallet til hellighet er lik for alle, bare måten å virkeliggjøre kallet i eget liv på er forskjellig. Paulus erklærer overfor menigheten i Tessalonike: «Dette er Guds vilje at dere skal være hellige» (1 Tess 4,3). De kristne har ulike tjenester som Paulus beskriver i 1. Korinterbrevets 12. kapittel, men alle ha oppdraget å leve kjærligheten. Helgener er ulike mennesker med ulike skjebner, men har til felles kjærligheten som «utholder alt, tror alt, håper alt, tåler alt og tar aldri slutt» (1 Kor 13, 7-8).

Helgener er Guds hemmelighet. Vi kan lese deres biografier, vi kan lese hva de selv har skrevet eller sagt om Gud og troslivet, men deres innerste vennskap med Gud forblir en hemmelighet for oss. Vi kjenner ikke det navnet som etter Åpenbaringen (Åp 2, 17) Gud har gitt dem og som bare Han vet. Vi skal la oss inspirere og styrke av deres forbilde, men: «Ta aldri et menneske, så hellig vedkommende måtte være til forbilde for dine egne handlinger for den Onde vil gjøre deg oppmerksom på hans svakheter og feil. Følg alene Jesus Kristus som er fullkommenheten og helligheten selv og du vil aldri gå feil» (Johannes av korset).

Hva viser helgene oss? Bare en ting: Guds overveldende nåde.

Kilder

Mike Aquilina. The fathers of the Church. Our Sunday Visitor Publishing Division, Inc.
Huntington, Indiana USA, 1999. *Ignatius fra Antiokia*

The Passion of the Holy Martyrs Perpetua and Felicity. <https://www.newadvent.org> › fathers of the Church.

Gertrude og Thomas Sartory. Lebenshilfe aus der Wüste. Verlag Herder, Freiburg im Breisgau
1980

Walter Nigg. Des Pilgers Wiederkehr. Fischer Bücherei 1958 – *Benedikt Labre*

Walter Nigg. Grosse Heilige. Artemis Verlag 1947 – *Franziskus; Katarina fra Genua – JM Vianney*

Carol Lee Flinders. Enduring grace. Harper, San Francisco, USA 1993

Schwester Teresia Renata. *Edith Stein: eine große Frau unseres Jahrhunderts*. Verlag Herder,
Freiburg im Breisgau, 1957

Carlo Acutis: <https://www.katolsk.no/biografier/historisk/acutis>

Maria

Kristne fra protestantiske menigheter undrer seg ofte over æren som gis av katolikker til Jomfru Maria. Deres argumentasjon er at de fire evangeliene beretter lite om henne og hun er med unntak av Gal 4, 4 ikke nevnt i apostelbrevene. Allikevel var de kristne tidlig opptatt av Maria og hennes rolle som Jesu mor. Protoevangeliet av Jakob skrevet i det 2. århundre e.Kr. prøvde å gi opplysninger om Marias foreldre, hennes barndom og ungdom. Det beretter også om hendelser omkring Jesu fødsel og vever sammen legender med beretninger fra Matteus- og Lukasevangeliet. Kirken forkastet protoevangeliet av Jakob som et apokryft skrift, det vil si som tvilsom og ikke gyldig i fortegnelsen (= kanon) av Bibelens hellige skrifter. Allikevel ble Jakobs protoevangelium veldig populær gjennom hele middelalderen blant folket og i billedkunsten.

I evangeliene nevnes det søsken av Jesus, flere navngitte brødre og et ukjent antall søstre (Mk 6,3). Hvordan skal man forstå dette? I det greske språket betegnes ikke bare barn av samme foreldre som «bror» eller «søster», men også andre slektninger som fettere eller kusiner. Jakobs Protoevangelium kommer med en annen forklaring. Der fortelles det at Josef var enkemann og hadde flere barn med sin første kone, men ingen med Maria. Fra tidlig av etablerte troen seg at Josef ikke kom sammen med Maria i ekteskapet slik at hun forble jomfru og Jesus var hennes eneste sønn. Til dette passer også at Jesus da han henger på korset og vet at han skal dø, ber sin disippel Johannes om å ta vare på sin mor (Joh 19, 26-27). Hadde Maria hatt andre barn utenom Jesus, ville hun har funnet beskyttelse og omsorg hos noen av dem etter at hennes førstefødte falt bort.

Kirkelæreren Efreem, syreren (død 373 e. Kr.) sa:

Ingen vet hvilket navn
han skal gi til din mor, Herre!
Kaller han henne «Jomfru»
motbeviser hennes barn det.
Kaller han henne «gift»,
ingen har bivånet henne.
Når til og med din mor er ubegripelig,

Hvem kan da fatte deg?

I det 3. og 4. århundre e. Kr. reflekterte mange teologer over Maria i forbindelse med inkarnasjonen. De fremhevet hennes jomfruelighet og renhet som verdig bolig for Guds sønn. Kirkelæreren Efreim, syrereren sa: «Du Herre Jesus og din mor har den mest fullkomne skjønnhet. Ved deg finnes ingen plett og heller ikke hos din mor.» De kom til den konklusjon at Maria var unnfanget uten arvesyndens syndige tilbøyeligheter. Uttrykket som ble brukt var «Marias uplettede unnfangelse», en trossannhet som ble forkynt som dogma av pave Pius IX i 1858. Det stadfester at Maria gjennom en særlig Guds nåde med tanke på Kristi fortjeneste ved sin død på korset, hadde blitt bevart fri fra arvesynden. Helt fra sin unnfangelse var Maria i den tilstanden av nåde som de første menneskene hadde før syndefallet. Maria er derfor den første blant de frelste.

Mange kirkefedre så i Maria den «nye Eva» som viste seg lydige overfor Gud i motsetning til Eva i paradiset. Maria ble gjennom sitt «Ja» til inkarnasjonen opphavet til vår frelse. Hun gikk frivillig med på Guds frelsesplan: «Se jeg er Herrens tjenestekvinne. La det skje med meg som du har sagt» (Luk 1,38). Det er ydmyk lydighet, åpenhet og hengivenhet til Guds vilje.

På konsilet i Efesos 431 e. Kr. ble Maria kalt «Theotokos» (gudføderske), det vil si kvinnen som fødte Jesus som er Gud. Tittelen «Guds mor» må ikke forstås som om Maria er Guds opphav eller en gudinne. Som alle andre mennesker er hun Guds skapning og alt hun er skriver seg fra Guds nåde. Maria bryter i Lukas 1, 46-55 ut i en lovprisning av Guds nåde som har gjort store ting mot henne, ja, så store at alle slekter skal prise henne salig (Luk 1, 49): «Store ting har Han gjort mot meg, Han den mektige; hellig er hans navn». Hun priser Gud fordi Han oppfyller sitt løfte om frelse: «Han tok seg av Israel, sin tjener, og husket på sitt miskunn slik Han lovet våre fedre, Abraham og hans ætt til evig tid» (Luk 1, 54-55).

I evangeliene til Matteus, Markus og Lukas berettes det at en dag da Jesus underviste folket, kom hans mor og hans søsken og ville snakke med ham (Mt 12,46-50; Mk 3, 31-35; Lk 8, 19-21). Jesu svar: «Hvem er min mor og mine søsken?» har blitt tolket av flere som en avvisning. Men hans utsagn: «Se, her er min mor og mine søsken. Fordi den som gjør min himmelske Fars vilje, er min bror og søster og mor» (Mt 12,49-50; Mk 3, 34-35; Lk 8,21) bekrefter dypest

sett Maria som én som nettopp levde etter Jesu ord: «Hun hørte Guds ord og gjorde deretter».

Kjærligheten til Maria og tilliten til hennes forbønn har utviklet seg og vokst gjennom århundrene. Ordtaket «Kjært barn har mange navn» gjenspeiles av de mange vakre navn, mer enn 50 i den såkalte lauretanske litani (en bønn om Marias forbønn som påkaller henne med mange navn). Utallige bilder viser henne som moren med Jesus-barnet på armen, et bilde som imøtekommer søken etter en kjærlighet som ikke krever og derved gjenspeiler på en spesiell måte Guds barmhjertighet. Blant hennes mange ærestitler finnes betegnelsen «Himmeldronning», men det er en dronning uten autoritativ herskermakt og hennes krone er den kransen som Gud kroner sitt eget verk med, det fullkomne og frelste menneske skapt i Guds bilde. Himmelens dronning er først blant de hellige, men er ikke hersker, heller ikke dommer, men virker som barmhjertighetens åpne armer.

Mariafromheten har gjennom århundrene hatt ulike uttrykksformer, noen ganger på en så overdådig måte at andre kristne har konkludert at katolikkene tilber Jomfru Maria. Fra Kirkens side har det aldri vært tale om tilbedelse. Den tilkommer Gud alene. Marias oppgave er heller å vise veien til Jesus slik som østkirkens ikoner ofte fremstiller henne: Jesusbarnet sitter på hennes venstre arm og Maria peker med sin høyre hånd på ham mens hun ser på oss. Hun er «Hodegetria», den som viser oss veien til Kristus, vår alles frelser.

Maria æres og anropes som den som går i forbønn for oss hos Gud. Hennes stilling som «advokat» for syndere er spesiell fordi hun er Guds mor og har selv vært fri fra synd i sitt liv. Hennes rolle ble assosiert med fortellinger om kvinner i det Gamle Testamente som reddet sine egne gjennom forbønn hos konger:

1 Mos 12,13: Abram ber Sarai, sin kone, å si til egypterne at hun er hans søster: «Så går det meg godt for din skyld, og jeg får beholde livet takket være deg».

I første Samuels bok (1 Sam 25,31b) kommer Abigail med gaver til David for å redde sin mann og sin familie fra Davids hevner: «Når Herren gjør vel mot deg, husk på din tjenestekvinne.»

I første Kongeboken går Batseba, kong Salomons mor, til Salomon for å be for Adonja, hans halvbror. Det berettes at kongen reiste seg fra tronen, da hans mor kom inn og lot henne sitte ved sin høyre side (1 Kong,2,19).

I boken Ester går Ester til perserkongen Ahasver for å be for sitt folk som skal utryddes og kongen sier til henne: «Er det noe du ønsker? Om det så er halve riket, skal du få det.»

(Est 5,3). Disse fortellinger er bilder på Marias enestående stilling hos Gud og kraften av hennes forbønn. Derfor betegnes hun også som «Kirkens Mor». Håpet om hennes hjelp i fysisk eller åndelig nød, er uttrykt allerede i en bønn fra det 3. århundre:

«Under ditt vern tar vi vår tilflukt,
hellige Guds mor.
Ta nådig imot de bønner
vi ber i våre trengsler,
og frels oss fra alle farer.
Du evige jomfru, velsignet og herlig.»

Evangelisten Johannes skildrer i fortellingen om bryllupet i Kana hvordan Maria går i forbønn for brudgommen og bryllupsgjestene som er gått tom for vin (Joh 2,1-5). Jesus imøtekommer hennes bønn til tross for at han i første omgang ikke ønsket å gi et tegn på sin herlighet på dette tidspunkt (Joh 2,4). Det Maria sa til tjenerne som fylte karene med vann som så ble til vin, sier hun til oss alle: «Gjør alt Han sier til dere».

Kilder

Ceming K, Werlitz J. Die verbotenen Evangelien. Apokryphe Schriften. Piper Verlag München 2007

Den Katolske Kirkes Katekisme, Den kristne trosbekjennelsen, avsnitt 495-507

Wilfrid Stinnissen. Maria i Bibelen og i vårt liv. St. Olav forlag 2017

Benedikt XVI. Kirkefedrene: Den hellige Efrem, syrereren. St. Olav forlag 2010

Skriftemål

Ikke-katolikker som besøker en katolsk kirke, legger merke til noe som ser ut som et skap med to dører og undrer seg over hva det kan være. Det er en såkalt «skriftestol», stedet hvor katolikker mottar «botens sakrament». Botens sakrament kalles også «skriftemål» eller «forsoningens sakrament». De ulike navn beskriver de forskjellige aspekter av sakramentet: syndsbekjennelse, villigheten til å vende om, gjøre bot og å bli forsonet med Gud, sin neste og Kirken. Botens sakrament ble innstiftet av Jesus etter hans oppstandelse. «Om dere tilgir noen deres synder, er de tilgitt», sa Kristus til disiplene, og «om dere holder syndene fast for noen, er de fastholdt» (Joh. 20,23). Jesus har gitt oppdraget å tilgi synder til sin Kirke. Det er overfor Gud vi bekjenner våre synder, og prestene tilgir ikke synder i egen fullmakt, men i Kristi navn.» Blodet fra Jesus, Guds sønn, renser oss for all synd» (1 Joh 1,7b).

Ofte reiser det seg umiddelbart innvendinger mot skriftemål som: «Jeg bekjenner mine synder for Gud, det må være tilstrekkelig. Det er jo Han som tilgir synder. Hver gudstjeneste inneholder en allmenn syndsbekjennelse. Hvorfor gå og skrifte syndene til en prest?»

I menighetens syndsbekjennelse i begynnelsen av gudstjenesten kan erkjennelsen av synd lett drukne i det som oppfattes som ritual og ikke går under huden. Man kan også føle at alle de andre også er syndere, og derfor betyr min egen synd ikke så mye. Vi er jo vanligvis snare å tilgi oss selv. En personlig syndsbekjennelse i skriftemålet bevisstgjør synden og dens alvor. Det var for våre synder at Jesus tok på seg døden på korset.

Bibelen taler om synd, et ord som er gått av mote. Mennesker utenfor den bibelske tro har intet forhold til begrepet, men selv den kristne forkynnelse er blitt tilbakeholdende med å bruke ordet synd. Selvfølgelig kan årsaken være at tidligere tider var for sterkt opptatt av synd og gjorde mennesker skyldbetyngt og mismodige. Allikevel opplever vi at det onde finnes i oss selv og andre og at vi bevisst kan velge å gjøre det i strid med Guds vilje. At vi kan synde, bekrefter at Gud har gitt oss frihet og ansvar for våre gjerninger. I 1. Johannes brev sies det: «Dersom vi sier at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss. Men dersom vi bekjenner våre synder er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss fra all urett. Dersom vi sier at vi ikke har syndet, så gjør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i oss» (1 Joh 1,8-10).

Hva synd er, kan man forstå bare i troen. Når vi setter oss selv og vår egen vilje i høysete og la våre lidenskaper, vårt begjær og spontane innskytelser styre våre handlinger uten å spørre hva som er rett, da fjerner vi oss fra Gud og hans bud. Tilbøyeligheten til å synde sitter dypt i oss som Jesus forklarer når han taler om hva som er rent og urent: «Det som kommer ut fra mennesket, det gjør mennesket urent. For innenfra, fra menneskehjertet, er det de onde tankene kommer: utukt, tyveri, mord, ekteskapsbrudd, griskhet, ondskap, svik, utskeielser, misunnelse, spott, hovmod og uforstand. Alt dette onde kommer innenfra og gjør mennesket urent» (Mk 7, 22-23).

Årsakene til synd kan være vår menneskelige svakhet slik som Jesus sier: «Ånden er villig, men kjødet er svakt» og bekreftes av apostelen Paulus: «*Det gode som jeg vil, gjør jeg ikke. Men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg*» (Rom, 7,19). Betingelsen for å komme til skriftemål er anger og forut for det er det å erkjenne sin synd. David opplever i salme 51 både syndserkjennelse og dyp anger:

«Vær meg nådig, Gud, i din kjærlighet, stryk ut mitt lovbrudd i din store barmhjertighet! Vask meg ren for skyld og rens meg for min synd! For mine lovbrudd kjenner jeg, min synd står alltid for meg. Mot deg alene har jeg syndet, det som er ondt i dine øyne, har jeg gjort» (salme 51,3-6).

Angeren krever også viljen til å vende om eller gjøre bot. Salme 51 uttrykker det slik: «Gud, skap i meg et rent hjerte, gi meg en ny og stødig ånd» (salme 51.12). Indre omvendelse finner sted når vi angrer vår egen synd og slutter å se andres synd. Nødvendigheten til å vende om vil følge oss hele livet fordi vi inntil vår siste stund opplever fristelser og har feil og inngrodde dårlige vaner. Kirken anbefaler derfor å skrifte med jevne mellomrom uten at det finnes en fastsatt regel. Skriftemålet holder samvittigheten våken og hindrer at den blir sløv og likegyldig overfor synd. Den er en vei til selverkjennelse og derfor også hjelp til å bli ydmyk og venne seg av med å dømme eller fordømme andre.

Kirken bruker begrepet «dødssynd». Det er en alvorlig og frivillig syndig handling utført med innsikt i at den er imot Guds bud. En dødssynd skiller oss fra Gud og man kan derfor ikke motta kommunion og andre sakramenter inntil man har angret, vendt seg fra synden, bekjent den i skriftemålet og fått absolusjon (=tilgivelse). Alle alvorlige synder må skrifies

minst en gang i året. Her trenges det et oppbrudd og en ny begynnelse slik som Jesus krever: «Vend om og tro på evangeliet!» I lignelsen om den bortkomne sønnen (Lk 15,11-32) gir Jesus oss forståelse for hva alvorlig synd er, nemlig det å vende seg bevisst bort fra barnekåret og Guds kjærlighet. Samtidig viser han oss Guds ønske om at vi vender tilbake til Ham og Hans vilje til å gå oss i møte og tilgi når vi angrer og vender om. Syndsbekjennelsen er et uttrykk av tro og tillit til Gud og lovprisning av Hans barmhjertighet. For mennesker som tynges av skyld oppleves det som befrielse. Det er godt å høre tilgivelsens ord uttalt og bli forsonet med Gud, med Kirken og med vår neste.

Alle synder hvor alvorlige de enn måtte være tilgis i skriftemålet. Forutsetningen er oppriktig anger og fast beslutning om å vende om og å gjøre bot. For den som vender om fra en dødssynd er det godt å vite at prestene har absolutt taushetsplikt for det som blir betrodd dem i skriftestolen. Selv om det dreier seg om en kriminell handling kan ikke presten gjøre det kjent for politiet eller en domstol, men han kan pålegge den som bekjenner synden til å melde seg selv til myndighetene.

I skriftemålet gir presten en bot til den skriftende. Boten er som oftest bønn eller meditasjon over evangeliet, men kan også være å gjøre godt en urett man har begått mot sin neste eller forsone seg med sin neste. Boten er ikke en straff, men det første steget til den indre omvendelsen som gjenoppretter forholdet til Gud og neste. Om man trenger veiledning på veien videre kan man motta veiledning av presten under skriftemålet.

Skriftemålet regnes med rette blant «helbredelsens sakramenter» som leger sjelen. Helbredelse av sårene som synd påfører sjelen, er en grunn til glede. Med salme 32 kan vi si: « Salig er den som får sine lovbrudd tilgitt og sine synder skjult. Salig er det mennesket som Herren ikke tilregner skyld, som er uten svik i sin ånd» (salme 32,1-2).

Kilder

Den Katolske Kirkes katekisme, 2. kapittel avsnitt 1422-1470

Cavaletti Sofia. The history of the kingdom of God. Liturgy and the building of the kingdom.

Chapter 23, Catechesis of the Good Shepherd publications, USA, 2012

Bønn

Bønn er dialog med den levende Gud, sjelens åndedrett og dens næring. Uten bønn kan troen aldri bli til en levende tro, en kraft til forvandling og kjærlighetens vekst. Det finnes flere former for bønn: den personlige bønnen av hvert enkelt menneske og Kirkens liturgiske bønn som er felleskapets bønn. Begge er som et par vinger som bærer oss til Gud. De kan ikke erstatte hverandre, det siste gjelder spesielt for den liturgiske bønnen i messen som ikke kan erstattes av selv den mest inderlige personlige bønnen. Messen er en hellig handling, et samvær med Kristus selv og en levendegjørelse av de «helliges samfunn», Kirken. De liturgiske bønner i messen innbefatter hele Kirken, de er frie fra individuelle anliggender og ønsker. De deler lovprisning, takksigelse og forbønn med alle lemmer av Kristi legeme.

I det følgende gis en kort innføring i flere bønner som bes i den katolske kirke enten i felleskap eller av hver enkelt troende. Tidebønnene (6 bønnetider fordelt over dagen) som bes av prester, munk og nonner er utelatt fordi de ikke er en fast del av de vanlige troendes bønnepraksis og ville vanskelig kunne forenes med en travel arbeidsdag. Men de som ikke står i arbeidslivet kan med fordel be iallfall noen av tidebønnene i dagens løp.

Litani

Litanier (fra gresk *lité* = bønn) har vært brukt allerede fra det 4. århundre e. Kr. i kristne menigheter. De har et forbilde i enkelte salmer fra det Gamle testamente, spesielt salme 136 hvor menigheten svarer til hver lovprisning av Gud: «evig varer hans miskunn».

Et litani er en fellesbønn som bes vekselvis av en forbeder (prest, diakon eller kantor) som resiterer eller synger en lovprisning eller en bønn og menigheten svarer med et enkelt bønnerop for eksempel «miskunn deg over oss» (hvis litaniet retter seg mot Gud) eller «be for oss» om den rettes til Maria eller helgener. Litanier blir ofte brukt i gudstjenester for spesielle anliggender, ved dåpen, prosesjoner og pilgrimsferder fordi tekstene er enkle. Man trenger ikke en bønnebok og ingen må lete etter ord. Sett utenfra kan gjentakelsen av de samme bønneord virke meningsløst, men litanier formidler innhold i troen som den enkelte kan meditere over. Samtidig styrker denne fellesbønnen felleskapet og samhørigheten. Selv de som aktuelt føler seg utenfor kan kjenne seg båret av denne bønnen.

Litanier får en spesiell intensitet på grunn av gjentagelsen av bønneord være det seg i lovprisningen eller forbønnen. Ordene trenger liksom gjennom skyene når røstene av hele menigheten forener seg og alle ber om det samme. Det er egen makt i gjentakelsen av ord, de hjelper å konsentrere tankene om et mål og uttrykker et brennende ønske som etter hvert blir uimotståelig. Jesus selv har lært oss å forstå den gjentatte bønnens kraft når han forteller lignelsen om enken som krever sin rett fra en urettferdig dommer (Lk 18,1-8). Han har også gjort oss oppmerksom på at bønnens kvalitet ikke avhenger av mange ord (Mt 6,7), men av inderligheten som bærer den.

Rosenkransen

Rosenkransen er en bønnekjede laget av forskjellige materialer som mange katolikker bruker hjemme eller i kirken. Hos munkene og nonnene er rosenkransen ofte festet synlig til ordensdrakten. Rosenkransen har sitt opphav i oldtiden hvor de tidlige munkene sang eller resiterte de 150 Davidssalmer gjennom dagens løp. Ut fra «ørkenfedrenes» bønn til dagens bønnetider utviklet «tidebønnene» seg som frem til i dag bes regelmessig av ordensfolk og prester. Tidlig i middelalderen ble tidebønnene bedt på latin, men de som ikke kunne latin og før boktrykkes tid ikke hadde en bønnebok fikk anledning å be 150 «fadervår» i stedet.

I det 11. århundre vokste Mariafromheten og bønningen «Hill deg, Maria» fikk sin form og ble etter hvert innlemmet i det som i dag er rosenkransbønnen. Zisterzienser- og karteusermunkene spredte bønningen i Europa og pave Pius V. innførte 1569 rosenkransen for hele den katolske kirke. Da tyrkerne angrep europeerne i 1571 i sjøslaget ved Lepanto inviterte pave Pius V. alle katolikker å be rosenkransen. Den europeiske flåten seiret den 7. oktober 1571, og seieren ble tilskrevet Marias forbønn.

Det knytter seg flere legender til rosenkransens opphav: en beretter at den hellige Dominikus, grunnleggeren av dominikanerordenen, fikk rosenkransen av Jomfru Maria i en visjon. En annen legende forklarer navnet «rosenkrans» ved at en mann pleide å bekranset en statue av Maria med roser. I en visjon lot Jomfru Maria han vite at hun ville glede seg mer over bønningen «Hill deg, Maria» fremsagt 50 ganger enn over 50 roser.

Rosenkransen består av fem rekker med ti små perler (*dekader* = 10). Foran dekaden er det en stor perle (*rose*), og kransen har et vedheng med et kors, en stor perle og tre små. Ved korset gjør man korstegnet og ber trosbekjennelsen, ved den store perlen et Fader vår og ved det tre små: Hill deg, Maria." Ved de store perlene innenfor kransen ber man "Fader vår", ved hver liten perle "Hill deg, Maria", og hver dekade avsluttes med lovprisningen "Ære være Faderen og sønnen og den hellige Ånd. Som det var i opphavet, så nå og alltid og i evighet. Amen".

Under rosenkransbønnen mediterer den troende over sentrale hendelser i evangeliet som har tilknytning til Kristi liv og til Marias liv. Fingrene følger perleraden og den som ber slipper å telle eller å se etter hvilken bønn som skal sies akkurat der og da, men kan konsentrere seg om meditasjonen. Meditasjonene tar for seg «Gledens mysterier» (Jesu fødsel og barndom) «Smertens mysterier fra Jesu lidelse, og «Herlighetens mysterier, med Jesu oppstandelse og Marias opptagelse i himmelen. En fullstendig rosenkransbønn skal strekke seg over 15 dekader. Pave Johannes Paul II innførte 2002 fem nye (lysets) mysterier, som alle er knyttet til Jesu offentlige virke.

Rosenkransen er altså ikke en bønn som setter kun Maria i focus, men som rettes mot treenigheten og betrakter først og fremst Jesu liv hjulpet av Marias forbønn: «be for oss syndere nå og i vår døds time». Som litanien er rosenkransen både meditasjon og bønn, og er derfor elsket av mange troende. De gjentatte bønneformler fordyper meditasjonen, de støtter langvarig og inderlig bønn, både når rosenkransen bes alene eller i felleskap.

Korsveien

Korsveien er en syklus av 14 bilder som fremstiller Jesu lidelse og død slik som det er beskrevet i de fire evangelier. En fremstilling av korsveien med bilder av de 14 stasjoner finnes i alle katolske kirker.

Allerede i de første århundrer æret de kristne i Jerusalem de steder hvor Kristi pasjon hadde funnet sted. Også pilgrimer som kom til Jerusalem besøkte disse stedene og ba og mediterte der. I korstogenes tid mellom det 11. og 13. århundre kom mange kristne fra Europa til Jerusalem og ble kjent med denne gamle tradisjonen til å følge Kristus på «smertens vei»

(=Via Dolorosa). Fransiskanerne som fra det 13. århundre var betrodd oppgaven å ta vare på de hellige steder i Jerusalem og det hellige Land utviklet korsveiandakten til en prosesjon med bønn og meditasjon. Andakten ble siden spredt til mange steder i Europa gjennom pilgrimer som hadde besøkt Jerusalem.

I begynnelsen hadde korsveien syv stasjoner inspirert av antallet i klostrenes tidebønner, men i det 17. århundre ble tallet økt til 14 stasjoner og godkjent offisielt av pave Clemens XII. i 1731. Flere steder ble korsveiens stasjonsbilder plassert utenfor en kirke eller et kloster, gjerne på en høyde, slik at de som ba korsveien steg opp til korsfestelsens fremstilling på Golgata. Slike høyder ble kalt «Kalvaria».

Korsveiens meditasjoner støtter seg på evangeliens beretninger med utgangspunkt i Pilatus' dom over Jesus frem til korsfestelsen og gravleggelsen. Flere stasjoner er ikke eksplisitt nevnt i evangeliet, men virker sannsynlige ved innlevelsen i lidelseshistorien. Til dem hører at Jesus møter sin mor på sin vei til Golgata, noe som kan ha skjedd siden Maria sto under korset da Jesus døde (Joh 19,25). Korsveien har tre stasjoner hvor Jesus faller under korsets last, også det en rimelig antakelse for en mann som var svekket av mishandling og pisking og som trengte hjelp av en forbipasserende (Simon av Kyrene) til å bære korset (Luk 23,26). Den 6. stasjon «Veronika rekker Jesus svetteduken» er basert på en legende som ble veldig populær allerede i middelalderen. Legenden forteller at da Jesus bar korset på vei til Golgata, fikk en kvinne i mengden se hvordan han led og rakte ham et tøyestykke som han kunne tørke av svetten med. På denne svetteduken ble det etterlatt et nøyaktig bilde av hans ansikt. Kvinnens navn var Veronika. Til tross for at det er en vakker fortelling, finnes intet bevis for at Veronika er en historisk person.

Korsveiens stasjoner (bilder)

1. stasjon: Jesus blir dømt til døden (Luk 23,24)
2. stasjon: Jesus mottar korset (Joh 19,16-17)
3. stasjon: Jesus faller første gang under korset
4. stasjon: Jesus møter sin mor
5. stasjon: Simon fra Kyrene hjelper Jesus å bære korset (Luk 23,26)
6. stasjon: Veronika rekker Jesus svetteduken

7. stasjon: Jesus faller annen gang under korset
8. stasjon: Jesus trøster Jerusalems kvinner (Luk 23:27-31)
9. stasjon: Jesus faller tredje gang under korset
10. stasjon: Jesus blir avkledt (Matt 27, 35)
11. stasjon: Jesus blir naglet til korset (Matt 27,35)
12. stasjon: Jesus dør på korset (Matt 27,45-50)
13. stasjon: Jesus blir tatt ned av korset og lagt i sin mors fang (Matt 27,57-60)
14. stasjon: Jesus blir gravlagt (Matt 27, 59-60)

Korsveien bes av enkeltpersoner eller i en gruppe spesielt i fastetiden, i den stille uke og på fredager. De som ber, går fra stasjon til stasjon som på en åndelig vandring på Via Dolorosa i Jerusalem. De kneler mens de betrakter bildene og mediterer over bibeltekstene. Ved hver stasjon bes Frans av Assisis bønn som en innledning: «Vi tilber deg, Herre Jesus Kristus og vi lovpriser deg, fordi du ved ditt hellige kors har forløst verden».

Å følge Kristus betyr å ta sitt kors opp og følge ham (Matt.16,24). Korset i vårt liv kan være mangt: vanskelige livssituasjoner, tap av nære mennesker, medmenneskelige problemer, anfektelser, angst og sykdom. Korsveiandakten hjelper å bære egen lidelse fordi Jesus har delt smertens avgrunn med oss. Derfor er ingen noensinne alene med sin egen lidelse hva enn det måtte være, fysisk eller åndelig: Jesus er med oss i lidelsen fordi han har erfart lidelsen. Til og med forferdelig dødsangst ble han ikke spart for (Mk 14,32-37).

Korsveiandakten med sin fordypning i Jesu lidelse og død inspirerer til refleksjon over hans frelsesgjerning og hans kjærlighet til menneskene. «For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv» (Joh 3, 16).

Tilbedelse

Utenom gudstjenesten har Kirken tider for tilbedelse av det hellige sakrament. Når vi da går inn i kirken, møter vi stillhet. En gylden stråleformet beholder, en såkalt monstrans, står på alteret midt mellom tente lys. I dens midte ser vi et hvitt nattverdsbrød (hostie). Ellers er det ingenting på alteret. I benkene kneler noen få mennesker og ber i stille bønn.

Det som skjer, er tilbedelse av Jesus i eukaristiens hellige sakrament. Denne spesielle formen for fromhet utviklet seg i slutten av det 12. århundre e.Kr. Med den kristne mystikken kom et behov for å oppleve Jesu nærvær ikke bare under messen, men også ved andre tider. Man ønsket å oppleve Jesu tilsagn: «Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende» (Mt 28,20). Nattverdsbrødet ble jo oppbevart i kirken i det såkalte tabernakel (betyr «telt» og hentyder til pakttellet som er beskrevet i 2. Mosebok, 26) for å være tilgjengelig for syke og døende. Troen om Kristi realpresens i brød og vin åpnet for å ære og tilbe Jesus som sann Gud og sant menneske i tabernakelet.

Kristi legeme i hostien «er det eneste våre legemlige øyne kan se av Jesus her på jorden» sa Frans av Assisi. I dyp ærefrykt skrev han en lovsang om eukaristien:

«Hele mennesket må skjelve,
hele verden må beve og himmelen juble,
når Kristus, den levende Guds sønn,
er til stede på alteret.
Å, beundringsverdige opphøyethet
å, ufattelige nærhet,
å, opphøyede ydmykhet, å ydmyke opphøyethet
at universets Herre, Gud og Guds sønn,
ydmyker seg slik
at han for vår frelses skyld
skjuler seg under brødets ringe skikkelse».

Tilbedelse er etter ordene til pave Benedikt XVI en meget personlig bønn, et dypt inderlig møte hvor Gud og menneske møter hverandre og ser på hverandre. På verdens ungdomsdag i Köln 2005 sa paven: Tilbedelse heter „adoratio“ på latin og betyr berøring fra munn til munn, kyss, omfavelse og dermed kjærlighet.“ Vi åpner oss for Jesu blikk og svarer med

kjærlighet, stillhet og hengivenhet. Gud ser oss slik som vi er, med alle våre styrker og svakheter. Han forstår oss til bunns, han kjenner hver eneste tanke og følelse. Han kaller oss ved navn, Han bærer oss hjem når vi har kommet på avveie. Vi trenger ikke å si mye. Jesus vet hva vi ber om, og hva vi trenger. Vi hører hans ord: «Kom alle til meg som bærer tunge byrder ... Vi legger alt som tynger foran Ham i dyp tillitt.

Tilbedelse er absolutt åpenhet for Kristus, er hengivelse uten forbehold. Det er å svare på Guds kall med: «Her er jeg.» Som Maria fra Betania sitter sjelen ved Jesu føtter og lytter til Ham. Han er til stede i sin guddom og i sin menneskenatur og vi retter all oppmerksomhet mot Ham. Vi ser brødet, men ellers er alt mysterium for oss. Det er som å være i mørket, vite med troen at Kristus er der dog uten at sansene vet om det. Øye, øre, lukt, smak og berøringssans har ingen ting å gripe fatt i. Sansene, våre trofaste tjenere til å oppfatte verden med har så å si forlatt oss. Våre bønner går til Kristus og Han bærer dem frem for Gud Fader. I tilbedelsens stillhet kan vi fornemme Hans ord, lik den svake susen som Elia opplevde på Guds fjell.

Vi våker sammen med Herren slik at han ikke må si til oss: 'Ikke en time kunne dere våke sammen med meg» (Mt26,40). Vi rydder tid for Gud slik at intet annet har krav på oss eller opptar oss. Vi er åpne og stille, vi lytter. «Når sjelen blir tom av seg selv og lukket mot ytre påvirkning, når det egne urolige Jeg har helt forsvunnet så finnes stillhet og rom at den andre kan finne et sted og kan bli oppfattet.» (Edith Stein)

I begynnelsen av samlingen finnes det mye uro, mange tanker som lager støy, men vi kan legge alt dette ved Jesu føtter og igjen og igjen vende blikket til Ham. Det finnes bønner som roer ned sjelen og gjør den som «Jeg har fått min sjel til å bli stille og rolig som et barn som har diet ved sin mors bryst, slik er min sjel i meg» (salme 131,2).

Tilbedelsen gjør oss våkne og rede til å møte Herren når Han kommer. Vi er klare til å åpne døren når han banker på, selv om det skulle være langt over midnatt. I hans nærvær blir vi brennende lamper som lyser for våre medmennesker på veien.

«Tal, Herre, din tjener lytter! "(1 Sam 3,10) Disse ord sa gutten Samuel som hadde hørt at Gud ropte hans navn. Av og til er det godt når vi blir stille i bønnen og bare lytter. Den danske filosofen og teologen Søren Kierkegaard beretter: "Når min bønn ble mer og mer samlet og mer inderlig, hadde jeg mindre og mindre å si. Til slutt ble jeg helt stille. Jeg ble en som lytter,

som hører istedenfor å snakke. I begynnelsen trodde jeg bønn var å tale, men jeg lærte at bønn ikke bare er taushet, men å høre. Slik er det: Å be er ikke å høre seg selv tale, men å be betyr å bli stille og vente inntil den som ber hører Gud.»

Foran det hellige sakrament kan vi lære denne stille og lyttende bønne ved bare å være der i Jesu nærvær slik som Maria som satte seg ved Jesu føtter (Lk 10, 38-42). «Han kom til en landsby der en kvinne som het Marta tok imot ham i huset sitt. Hun hadde en søster som het Maria, og Maria satte seg ned ved herrens føtter og lyttet til hans ord. Marta var travelt opptatt med alt som skulle stelles i stand. «Marta, Marta du gjør deg strev og uro med mange ting, men ett er nødvendig. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tas fra henne» (Lk 10,41-42).

Vi kan gjøre som den franske bonden som svarte til den hellige presten fra Ars hvorfor han knelte så lenge foran tabernakelet „Han ser på meg og jeg ser på Ham». I tilbedelsen møter vi Guds kjærlighet. Han som døde for oss på korset ser på oss i kjærlighet. Hans blikk treffer vårt hjerte. Han forvandler oss, leger våre synder og svakheter. Åpen for Ham fornemmer vi Hans ord.

Det er bare å være til stede, uten ord, uten å utforske, uten å tenke, uten å begripe med vår forstand. I det usagte sier sjelen det usigelige. Sjelen er foran Gud uten et annet ønske enn å være i hans nærvær. Hun taper seg ikke i minner, strekker seg ikke etter morgendagen eller fremtiden, men hviler i hans kjærlighets nåtid. Sjelen er hengivenhet. I tilbedelsen er vi tatt ut av denne verden inn i Guds rike. Vi mottar, vi drikker av det levende vannets usynlige kilder. Vi kan gå ut oppreist, styrket og elsket.

Kilder

Gunnar Wicklund-Hansen. Rosenkransen: Revidert utgave av en artikkel som sto i Broen nummer 5/2002

Den Katolske Kirkes Katekisme, Kristen bønn: 2628; 2678